

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 8 FEBRUARI 1922

No. 319

INHOUD

	Blz.
HANDELSPOLITIEK IN DE MAATSCHAPPIJ VOOR NIJVERHEID EN	
HANDEL door <i>Jan Schilthuis</i>	117
De Scheepvaart in 1921 door <i>J. G. A. Fontein</i>	119
Het Bloembollenbedrijf sedert den Oorlog door <i>Ernst H. Krelage</i>	120
De jongste uitbreiding der Koninklijke Shell-groep II door <i>Dr. W. Mautner</i>	121
Engelsche Jaarcijfers van Thee over 1921	124
Londensche Correspondentie	124
AANTEBEKENINGEN:	
Het handelspolitieke vraagstuk in de Maatschappij voor Nijverheid en Handel	126
Percentage werklooze arbeiders in verschillende landen	127
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	128
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Januari 1922	128
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	129
Productie der Kolenmijnen	129
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	129—136
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.
Assistent-Redacteur voor het weekblad: D. J. Wansink.
Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

6 FEBRUARI.

Nadat in de behoefte voor de maandswisseling voorzien was, is de geldmarkt eerder weer iets ruimer geworden. Vooral in het laatst der week was zoowel de prolongatierente als het particulier disconto lager. De prolongatierente was aanvankelijk nog iets opgelopen, zoodat Dinsdag 4 à 4½ pCt. genoteerd werd, daarna liep de koers regelmatig tot 3½ pCt. terug. Particulier disconto was in het begin der week 4% pCt., terwijl later ook voor 4½ pCt. geen wissels beschikbaar waren. Het aanbod van wissels was echter wel weer buitengewoon gering.

* * *

De wisselmarkt was wederom zeer stil. De waste

stemming voor ponden bleef aanhouden, daarentegen waren dollars opnieuw flauwer; heden ca. 2,68. De sterke stijging van Buenos Aires van de vorige week kon geen stand houden; heden 95,— à 95½.

LONDEN, 4 FEBRUARI 1922.

De markt vertoonde geen bepaalde tendens tot op Woensdag, toen van Regeeringswege rentebetalingen en tevens aflossing van Exchequer Bonds tot een nominaal bedrag van ca. f 31 miljoen plaats vonden. Dienengevolge ontstond een overvloedig aanbod, zoodat geldnemers tegen gemakkelijke condities in hunne behoeften konden voorzien. Het geringe bedrag, dat bij de Bank of England was opgenomen, werd afgelost.

Hernieuwing van daggeld vond plaats tegen 3½—3 pCt., terwijl nieuw geld 3—2½ pCt. deed en 7-daags geld 3½—3¼ pCt.

De omzet aan de discontomarkt was gering en in overeenstemming met het ruime aanbod aan de geldmarkt gaven de disconto's een daling te zien.

2-maands bankaccepten 3%—½ pCt.

3- " " " 3½—⁹/₁₀ " "4- " " " 3½—⁹/₁₀ " "6- " " " 3½—⁹/₁₀ " "

3- " prima handelswissels 4½—5 pCt.

4- " " " " 5—5½ " "

6- " " " " 5—5½ " "

HANDELSPOLITIEK IN DE MAATSCHAPPIJ VOOR NIJVERHEID EN HANDEL.

Op 31 Januari hield de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel onder voorzitterschap van Dr. F. E. Posthuma een buitengewone algemeene vergadering te Utrecht ter bepaling van het standpunt der Maatschappij tegenover den in den laatsten tijd door sommige industrieën geuiten wensch tot bescherming tegenover de moeilijkheden, die zij ondervinden van malaise en buitenlandsche concurrentie. Wel verklaarde de in den zomer van 1921 gehouden algemeene vergadering zich nog met algemeene stemmen tegen verhooging van invoerrechten, doch de moeilijkheden, die vele takken der Nederlandsche nijverheid ondervinden, zijn sedert die vergadering sterk toegenomen en het Hoofdbestuur, dat zelf beschermende maatregelen nog steeds uit den boeze acht, erkende de mogelijkheid, dat onder den druk der tijden bij velen twijfel was ontstaan en achtte het daarom wenschelijk om vast te stellen, of ook het standpunt der leden nog ongewijzigd is. Het heeft daartoe een aantal vragen tot de leden gericht, die in de departementen der Maatschappij besproken zijn en waarop het Hoofdbestuur in de vergadering van 31 Januari het antwoord van de Maatschappij heeft ontvangen. Gevraagd was of naar de meening der leden de volkswelvaart gebaat zou worden door:

1. verhooging van bestaande zoowel als heffing van nieuwe invoerrechten;
2. invoerverboden;
3. valutatoeslagen;
4. geldelijken steun aan bedrijven ter bestrijding van de werkloosheid;
5. verleening van exportcredieten door den staat;
6. betaling door publieke lichamen aan de Nederlandsche industrie van hoogere prijzen dan waarvoor het buitenland aanbiedt.

Velen onder hen, die zich op 31 Januari naar de vergadering te Utrecht begaven, verwachtten, dat de ongunstige verhoudingen, waaronder tegenwoordig verschillende industrieën werken, haar vertegenwoordigers zouden maken tot verdedigers van een bevestigend antwoord op verschillende dezer vragen. Zoowel in de Volksvertegenwoordiging als in dagbladen, tijdschriften en vergaderingen van belanghebbenden laat zich de stem van hen, die door beschermende maatregelen de industrie wenschen gered te zien, steeds luider hooren, naarmate de malaise voortduurt en meer en meer wordt bescherming verdedigd door lieden, die daarin vroeger geen heil zagen. Er scheen dus alle grond te bestaan voor de verwachting, dat op deze vergadering, waarheen de industrie van het grootste deel van ons land haar vertegenwoordigers had gezonden, de wensch naar bescherming zich sterk zou doen gevoelen. Wie zoo dachten, bleken zich echter ten zeerste te hebben vergist. Reeds dadelijk nadat Prof. Mr. G. W. J. Bruins, die daartoe door het Hoofdbestuur was aangezoekt, het onderwerp had ingeleid, bleek, dat althans de overgrootste meerderheid der vergadering geen beschermende maatregelen wenschte. Men zou hierdoor weder, zooals dikwijls in gevallen als dit, geneigd zijn tot de gevolgtrekking, dat het vooral de om verandering roependen zijn, wier stem zich doet hooren, terwijl de tegenpartij zwijgt en daardoor de ware verhouding der meeningen niet aan het licht komt. Prof. Bruins onthield zich van algemeene beschouwingen over de beginselen van vrijhandel en protectie, doch bepaalde zich tot een practische bespreking der in de vragen van het hoofdbestuur genoemde maatregelen.¹⁾ Hij ging de gevolgen na, die van hun toepassing kunnen worden verwacht en maakte daarbij bij eenige der punten een dankbaar gebruik van de omstandigheid, dat in verschillende landen proefnemingen gaande zijn of in overweging worden genomen met eenige der in de vragen voorkomende beschermingsmiddelen. Telkens weder leidde een aandachtige beschouwing der gevolgen en der steeds weer blijkende bezwaren tot de conclusie, dat bescherming niet is in het belang der volkswelvaart en zelfs geen blijvende verbetering zou brengen aan de Nederlandsche industrie. Prof. Bruins wees er daarbij op, ofschoon hij matuurlijk niet ontkennt, dat verschillende industrieën ten zeerste te lijden hebben onder gebrek aan afzet, groote onkosten en valutaconcurrentie, dat men zich gemakkelijk een overdreven voorstelling vormt van den ernst van den toestand, juist weder, omdat bijna alleen de stem gehoord wordt van degenen, die het meest klagen en op verandering in handelspolitiek aandringen. Een leerzame aanwijzing geeft daarbij de vergelijking der werkloosheidscijfers voor Nederland en die van andere landen.²⁾ Voor October, de laatste maand waarvan de cijfers bekend zijn, bedroeg in Nederland de werkloosheid 6,9 pCt. inclusief de diamantbewerkeren, die het percentage vrij sterk verhoogden; in Engeland 12,8 pCt., in België 13,6 pCt., in Denemarken 18,3 pCt., in Massachusetts (September) 19,1 pCt. en in Zweden zelfs 27,2 pCt. Van Zwitserland is een percentage niet bekend, doch in den loop der verga-

¹⁾ Een résumé van dit gedeelte der gehouden inleiding vindt men onder de „Aanteekeningen” in dit nummer.

²⁾ Het ter vergadering overgelegde staattie vindt men, aangevuld met de cijfers van Nederland, zonder de diamantbewerkeren, eveneens onder de „Aanteekeningen”.

dering bleek uit een mededeeling van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Genève, dat zich daar in September op 3½ miljoen inwoners 80.000 werklozen bevonden. Voor Nederland waren het er 27.800 op 7 miljoen inwoners. De werkloosheidscijfers zijn weliswaar niet meer dan een aanwijzing en belichten daarbij slechts één zijde van het vraagstuk, doch ook op ander gebied zijn cijfers te vinden, die toonen, dat bij beschouwing van den toestand generaliseeren gemakkelijk leidt tot overdrijven. Zoo bedroeg in 1921 de productie van ijzer en staal in het kleinere Duitschland nauwelijks de helft van de totale productie van 1913. Ook de invoercijfers in Engeland — voor Nederland is het trekken van dergelijke conclusies moeilijker — geven blijk van zeer belangrijken achteruitgang. Het is niet de massa van den Duitschen uitvoer, die de malaise heeft teweeg gebracht, doch de voornaamste reden daarvan ligt in het ineenvallen der geheele verhouding van productie en consumptie, zooals die zich in den eersten tijd na den oorlog had ontwikkeld. Het uitschakelen van Rusland is daarbij zeker van grooten invloed geweest. Er zijn echter teekenen, die er op wijzen, dat het ergste geleden is. Reeds zijn op velerlei gebied de opgeslagen voorraden sterk verminderd en ontmoeten verschillende massabedrijven een betere vraag voor hun product. Tevens dient niet vergeten te worden, dat Nederland eigenlijk voor de engste schokken, zooals de industrie, die in andere landen ondervonden heeft, bewaard is gebleven. Wij hebben dit mede te danken aan den vrijhandel, die onze industrie in den loop der jaren gedwongen heeft zich te specialiseeren. Nederland bleef daardoor buiten de massa-industrieën, zooals die zich in verschillende industrieële landen ontwikkeld hebben, en het zijn juist deze, die van de malaise het meest de nadeelen hebben ondervonden.

Ten opzichte van de concurrentie uit landen met lage valuta wees Prof. Bruins vooral op de tijdelijkheid van dit verschijnsel, dat slechts kan bestaan, zolang de valuta daalt. Bij stijging of zelfs bij het uitblijven van verdere daling herstelt zich allengs het evenwicht. Verder dient men zich bij beantwoording der vragen van het Hoofdbestuur telkens af te vragen of de industrie, die zich voor beschermende maatregelen aanmeldt, een oorlogsbedrijf is of reeds vóór den oorlog getoond heeft onder normale omstandigheden zich in Nederland te kunnen handhaven.

Bij het bespreken der verschillende vragen vond Prof. Bruins vooral bij de valutatoeslagen gelegenheid te verwijzen naar andere landen, waar deze of door commissies, welke de uitvoerbaarheid hadden te onderzoeken, wegens de vele technische bezwaren werden afgeraden, of ingevoerd zijn en nu tot allerlei moeilijkheden aanleiding geven, het beoogde resultaat niet bereiken en hier en daar zelfs door de industrieën, te wier behoefte zij waren ingevoerd, nu als ondoelmatig worden afgekeurd. In den loop der vergadering werden door verschillende sprekers, waaronder de heer Ter Horst, voorzitter der Nederlandsche Kamer van Koophandel te Frankfurt a/Main deze voorbeelden aangevuld. Vooral de heer Ter Horst wees op de ervaring in Duitschland, waar beschermende maatregelen steeds weder leiden tot demoralisatie en wantrouwen en waar meer en meer de wenschelijkheid wordt gevoeld van grootere bewegingsvrijheid.

Prof. Bruins eindigde zijn inleiding met de opmerking, dat, nu bij critische beschouwing der van verschillende zijden aanbevolen beschermingsmaatregelen telkens weder blijkt, dat deze geen verbetering kunnen brengen, het vooral eigen kracht zal moeten zijn, welke onze industrie op de been houdt.

De beschouwingen van Prof. Bruins zijn met duidelijke instemming aangehoord. Velen der aanwezigen, gedeeltelijk sprekende uit naam hunner departementen, gedeeltelijk hun persoonlijke meening weergevend, hebben later hun opvattingen over de te volgen handelspolitiek uiteengezet. Onder hen bevonden zich

vertegenwoordigers van zeer veel takken van industrie, waaronder degene die in de eerste plaats onder de malaise te lijden hebben, zooals de metaal- en de sigaren-industrie. Allen bleken ten zeerste afkeerig van beschermende maatregelen. Wel spraken velen hunner van de moeilijke tijden, die hun bedrijven doormaken, doch allen waren overtuigd, dat op het gebied der handelspolitiek slechts eigen kracht hen zal kunnen helpen. Een uitzondering vormde slechts het drukkersbedrijf, welks vertegenwoordigers zonder bescherming geen verbetering mogelijk achtten. De vergadering was echter blijkbaar van meening, dat de bijzondere positie, waarin deze industrie tengevolge van haar eigen maatregelen verkeert, haar op dit gebied niet vergelijkbaar maakt met de andere takken van nijverheid in Nederland. Slechts één spreker uit de metaalnijverheid, die overigens ruim vertegenwoordigd was en van bescherming afkeerig bleek, bepleitte eveneens de wenschelijkheid van beschermende maatregelen. Het resultaat der bespreking is dan ook geweest, dat met bijna algemeene stemmen de vijf eerste vragen van het Hoofdbestuur ontkennend door de vergadering zijn beantwoord. Slechts bij de laatste vraag was de meerderheid van meening, dat daarbij niet zoozeer van bescherming sprake was als wel van een gezond commercieel begrip bij den koper, die zich de zekerheid wenscht te verschaffen van stipte nakoming door den verkoper van de contractuele verplichtingen betreffende levertijd, prijs en kwaliteit en bereid is daarvoor een prijsverhoging te betalen. De vergadering besloot dan ook deze vraag bevestigend te beantwoorden, mits de betaling van den hooger prijs niet tot stelsel wordt gemaakt, in ieder geval wordt nagegaan of de zooeven vermelde zekerheid door het betalen van den verhoogden prijs verkregen wordt en mits kan worden aangenomen, dat de kans op verkrijging van den hooger prijs geen misbruiken bij verkoopers ten gevolge heeft, vooral wat onderlinge prijsafspraken aangaat.

Eindelijk verdient nog vermelding, dat de vergadering zich stipt gehouden heeft aan de vragen, zooals die door het Hoofdbestuur waren geformuleerd en zich dus niet begeven heeft in besprekingen omtrent maatregelen, die volgens veler meening verbetering zouden kunnen brengen, doch niet de handelspolitiek betreffen. Toch bleek echter herhaaldelijk uit korte opmerkingen der sprekers, dat velen der Nederlandsche industrieelen zich sterk benadeeld achten door de omslachtige, tijdroovende en dure uitvoering der sociale wetgeving en tevens gebrek aan werkklust bij vele werknemers beschouwen als een hindernis op den weg naar verbetering. De Voorzitter slaagde erin, deze onderwerpen buiten de besprekingen te houden, doch aan het einde der vergadering, nadat de beantwoording der vragen van het Hoofdbestuur was afgehandeld, nam de vergadering met groote instemming een motie aan, luidende: „De vergadering enz., op het standpunt staande, dat de Nederlandsche nijverheid de huidige periode op eigen krachten moet doorkomen, spreekt als haar meening uit, dat versoering van de bedrijfskosten noodzakelijk is en dat de beperkingen en lasten van overheidswege op het bedrijf gelegd, noodzakelijk aanzienlijk moeten worden verminderd.”

JAN SCHILTHUIS.

DE SCHEEPVAART IN 1921.

Het jaar 1921 is voor de reeders een buitengewoon slecht jaar geweest. De vrachten zijn in den loop van het jaar aanzienlijk gedaald om soms het vóór-oorlog-peil te bereiken. De prijzen van de booten zijn met het vallen van de vrachten gedaald. Bovendien kwam het aanbod van „ex enemy” schepen, welke door de entente-regeeringen werden verkocht, de prijzen drukken, waaraan nog toegevoegd werd de tonnage, welke als gevolg van de groote daling in de waarde van de schepen in de handen van de houders van scheepsverband viel en welke door dezen werd verkocht.

Zooals gezegd zijn de vrachten geweldig gedaald.

Weliswaar is de prijs van bunkerkolen zeer veel lager geworden en zijn de verdere kosten, zooals scheepsbenodigdheden, woeding, gages en havenkosten eenigszins verminderd, doch deze daling heeft geen gelijken tred gehouden met den val in de vrachten. Het was dan ook bijna niet doenlijk om de einden aan elkaar te knoopen, laat staan een eenigszins behoorlijke winst te maken. Als gevolg hiervan zijn tal van schepen opgelegd in alle landen. Wanneer dit zal veranderen is niet te zeggen, doch om de Nederlandsche vloot in de vaart te kunnen brengen en houden is het noodig, dat de Nederlandsche scheepvaart aan zoo weinig mogelijk vrijheidsbelemmerende bepalingen is onderworpen en de gages en verdere kosten niet hooger zijn dan die in andere landen.

In 1921 is de wet op de zeebrieven aanhangig gemaakt, welke het de Nederlandsche scheepvaart onmogelijk gemaakt zou hebben om met het buitenland te concurreren. Het is dan ook een groot geluk, dat deze wet in den doofpot is gestopt. Ook een verhoging van het tarief van invoerrechten zou voor onze scheepvaart fatale gevolgen kunnen hebben; zoowel de kosten van uitrusten als de reparatiekosten zouden aanzienlijk stijgen, terwijl nu reeds, wat de laatste betreft, Engeland scherp gaat concurreren, om van Duitschland niet te spreken. Bovendien zou de stijging in de kosten van levensonderhoud het verlagen der gages minder gemakkelijk maken. In het buitenland zijn deze reeds aanzienlijk verlaagd en ons land zal goed doen niet te lang te wachten met dit voorbeeld te volgen. In Engeland heeft men ook de kwestie van het overwerk onder de oogen gezien, welk systeem tot allerlei wantoestanden aanleiding geeft en de kosten voor de reeders aanzienlijk verhoogt.

Overal in de wereld liggen stoomschepen op; hun aantal is niet bij benadering te schatten. Vele van deze booten zullen wel nooit weer in de vaart gebracht worden, aangezien de kosten van de surveys zoo aanzienlijk zijn, dat de reeders dit geld niet durven wagen, bovendien is veel van de opgelegde tonnage van inferieure qualiteit, hetgeen vooral betreft de in den oorlog in de Vereenigde Staten gebouwde schepen. Buiten de bovengenoemde schepen zijn er tal van goede booten opgelegd, voor welke geen loonend emplooi bij goede management is te vinden, doordat de vraag naar ruimte te gering is.

Een invloed, welke heeft medegewerkt om de vrachten snel te doen dalen is het onderbieden door de booten van den Shipping Board en van tal van nieuwe reeders. Vooral het voor rekening van regeeringen varen van booten is fataal om tal van redenen, welke ik hier thans niet wil opsommen, en hoe eerder hieraan een einde komt, hoe beter.

De Britsche evenals de Fransche regeering hebben zoo goed als alle tonnage, welke zij bezaten, verkocht, doch vooral Australië schijnt vast besloten met het exploiteeren van regeeringslijnen door te gaan. Het overgrote deel der booten van den Shipping Board ligt op en gedurende het afgelopen jaar heeft men deze booten hoe langer hoe meer uit de vaart zien verdwijnen, daar hun exploitatie te duur was. De Japaners hebben zich meester gemaakt van de vaart in het Oosten en de Europeesche reeders van de transatlantische vaart. Gedurende de staking in de mijnen in Engeland hebben nog tal van U.S. booten zee gekozen om de Amerikaansche kolen naar Europa en vele andere deelen van de wereld te vervoeren. Toen de staking echter was afgelopen, was het met den kolonexport van Noord-Amerika voor een groot deel gedaan, daar Engeland zijn oude positie door het vallen van kolenprijzen ging hernemen. Gedurende het tijdperk van de staking waren de transatlantische vrachten voor eenigen tijd loonend, doch toen deze was afgelopen en de kolenladingen ophielden, kwam er een verdere bijna geregelde val in de transatlantische vrachten. De uitvoer van graan uit Canada was zeer groot en ook van de Noord-Atlantische havens wend veel graan verscheept. Het aanbod van ruimte

was echter steeds aanzienlijk meer dan vereischt werd. Volle ladingen katoen werden haast niet verscheept, daar de geregelde lijnen alles wat aan de markt kwam steeds tegen lagere vrachten wegnamen.

Voor de kolenscheppingen uit de Ver. Staten kwam weliswaar de uitvoer van steenkolen van Wales in de plaats, doch ook hier was het aanbod van ruimte steeds grooter dan de vraag. De vrachten van Wales naar La Plata liepen in December wel weer aanzienlijk op, doch toen de vrachten voor graan van La Plata weer stegen, kwam er weer een groote val, zoodat de vracht Wales/La Plata op het laagste cijfer en beneden de vóór oorlogvracht sloot.

De vrachten van La Plata voor graan naar het Vereenigd Koninkrijk en Europa vielen gestadig tot eenigen tijd na het uitbreken van de staking in de mijnen in Engeland. Toen ontstond in La Plata echter een tekort aan ruimte en in Mei werd de hoogste vracht van het jaar bereikt. Na de staking viel de La Plata-markt snel. Vele booten, welke onbevracht in ballast van continentale havens waren uitgelopen, hebben dan ook na het beëindigen van de staking in deze markt groote sommen verloren. Gedurende het tweede halfjaar was de vraag naar ruimte op deze markt zeer beperkt en konden de bevrachters geheel hun zin doorzetten, zoowel wat vracht als wat condities betrof. De oude oogst was echter zeer aanzienlijk en tegen het einde van het jaar, toen de nieuwe oogst bijna gereed was, werd de vraag naar ruimte grooter en werd deze markt de belangrijkste van alle markten en feitelijk de eenige waar de vraag naar ruimte eenigszins van belang was.

Gedurende de staking in Engeland stegen de vrachten van graan van Australië naar Europa ook en werden booten derwaarts in ballast uitgezonden. Na de staking zijn deze vrachten echter ook sterk gedaald.

De vraag naar ruimte in het oosten is bijna gedurende het geheele jaar zeer gering geweest, zoowel door het verbod van export van steenkolen van Britsch-Indië, als doordat er geen tarwe mocht worden geëxporteerd. Bijna alles wat ter verscheeping kwam werd terstond door de geregelde lijnen genomen.

De export van steenkolen van Wales naar de Middellandsche Zee kwam in het afgelopen jaar na de staking weer in zijn gewone banen. Behalve een tijdelijke vraag naar ruimte van den Donau was de vraag naar booten van de Middellandsche Zee gering. De vrachten voor erts waren zoo laag, dat de booten evengoed of beter in ballast terug konden keeren en ook de vracht van katoenzaad van Alexandrië naar Hull en Londen kwam op een buitengewoon laag niveau.

De time charter rates zijn met de vrachten gevallen.

J. G. A. FONTEIN.

HET BLOEMBOLLENBEDRIJF SEDERT DEN OORLOG.

Bijna vier jaar geleden werd in dit tijdschrift iets medegedeeld over den invloed van den oorlog op het bloembollenbedrijf.¹⁾ Nu men den loop van zaken tijdens de laatste jaren reeds eenigermate in vogelvlucht kan overzien, is het mogelijk een overzicht te geven van hetgeen sinds 1917 op dit gebied voorviel.

Het aangehaalde artikel eindigde met dat jaar. Het laatste oorlogsjaar (1918) zou het moeilijkste voor het bloembollenbedrijf worden. De uitvoer, die in normale jaren het cijfer van 25.000.000 kilo (waarde ongeveer f 15.000.000) had bereikt, beperkte zich nagenoeg geheel tot Amerika, Scandinavië en Duitschland en bracht het niet verder dan ruim 11.000.000 kilo (waarde ongeveer f 8.000.000). „Codro”, de coöperatieve groentendrogerij, kon haren oogst 1917 tegen loonende prijzen verkopen en was in staat, behalve een belangrijk voorschot op den prijs der geleverde groen-

¹⁾ [Zie Econ. Stat. Ber. 3e Jaarg. No. 111 (13 Februari 1918)].

ten, verre over f 1.000.000,— aan hare leden naar verhouding hunner leveringen uit te keeren. Bovendien gelukte het „Codro” boonen en erwten tegen zeer loonende prijzen voor hare leden te exporteeren. Deze gunstige uitkomsten van de groenteteelt hebben een inzinking, om niet te zeggen een ramp, voor de bollenstreek afgewend en deze uitkomst heeft bewezen, dat de door Minister Posthuma ten bate van het bloembollenbedrijf vastgestelde regeling, waaraan een verplichte levering tegen zeer lage prijzen aan de Regeering van aardappelen, bruine boonen, peen en knolrapen verbonden was, en die het Rijk geen cent heeft gekost, volkomen aan het doel beantwoord heeft.

Een schril contrast hiermede leverde de uitkomst van het volgend jaar. „Codro” had hare fabriek uitgebreid, omdat zij in het eerste jaar niet aan de vraag had kunnen voldoen; bovendien werden twee zouterijen aan het bedrijf verbonden. Toen het exportseizoen was aangebroken, zette de inmiddels opgetreden minister Van IJsselstein den uitvoer stop en toen de uitvoer weder was toegelaten, was er — de wapenstilstand was intusschen tot stand gekomen — geen markt meer voor gedroogde of gezouten groenten. Ofschoon de leden van „Codro” voor hun producten den veilingprijs uitbetaald kregen, derfden zij de verdere uitkeering, die zij zoo zeer behoefden wegens den achteruitgang van het bloembollenbedrijf, ten bedrage van ruim f 2.000.000. De coöperatie „Codro” heeft naar aanleiding van de houding van Minister van IJsselstein, die zij in strijd acht met de toezeggingen van zijn ambtsvoorganger, de Regeering een proces aangedaan, waarin op dit oogenblik nog geen vonnis gewezen is.

Terstond na den wapenstilstand leefde het bloembollenbedrijf weer op. De groenteteelt werd zoo spoedig mogelijk weder ingekrompen of gestaakt, een levendige handel in bloembollen om op te planten ontwikkelde zich en met vertrouwen ging men de toekomst tegemoet.

De algemeene loonsverhooging strekte zich ook tot het bloembollenvak uit; de stijging der bedrijfskosten was ook in dit vak zeer belangrijk. De prijzen der bloembollen werden dienovereenkomstig verhoogd, en terwijl het uitvoergewicht 14.000.000 Kilo bedroeg in 1919, steeg het waarde-cijfer tot ongeveer f 18.000.000. (In 1918, 11.000.000 Kilo, waarde f 8.000.000). Amerika ontving meer dan een derde van den geheelen export, op den voet gevolgd door Scandinavië; Engeland, dat in September alle invoerbelemmeringen ophief, bracht het niet verder dan $\frac{1}{7}$ van het geheel.

Het jaar 1920 bracht het bedrijf weder een eind verder in de richting van herstel. De uitvoer steeg tot 16.000.000 K.G., ofschoon Duitschland wegens de streng doorgezette invoerbepalingen van de Deutsche Regeering slechts een zeer geringe hoeveelheid nam en het overige Centraal- en Oost-Europa, evenals de voorafgaande jaren, voor den invoer van bloembollen zoo goed als geheel uitgeschakeld bleven. Met des te meer volharding werd getracht, den afzet naar de Vereenigde Staten, Scandinavië en Engeland te vergrooten, met het gunstig gevolg dat het totaal exportcijfer een merkbare stijging vertoonde.

In verband met den algemeenen economischen toestand van de wereld is dit verblijvend verschijnsel goeddeels hieruit te verklaren, dat een belangrijk gedeelte van het bloembollen-koopende buitenlandsche publiek, hetwelk vroeger veel geld daarvoor besteden kon, allengs vervangen werd door een nieuw contingent van koopers, waaronder de arbeiders, die tengevolge van hun belangrijk verbeterde positie, in alle deelen der wereld als consumenten van bloembollen zijn gaan optreden. Daarnaast is de behoefte aan bloembollen als uiterst dankbaar, inderdaad onmisbaar artikel voor den vroegbloei onverzwaakt blijven bestaan.

In het laatst verlopen jaar zien we den uitvoer

bijna weer het cijfer van vóór den oorlog bereiken. De uitvoerstatistiek wijst voor 1921 een hoeveelheid aan van bijna 23 miljoen KG. (waarde f 22.500.000). Het is zeker merkwaardig, dat in het jaar van de grootste malaise, waarin tal van de grootste bedrijven op nagenoeg elk gebied in moeilijkheden geraakten of althans van winst voor hen geen sprake was, de veelal als een luxe-artikel beschouwde bloembollen zich met toenemend succes op de wereldmarkt wisten te handhaven. Aan het einde van het verzendseizoen was de toestand aldus, dat, evenals in de meest normale jaren, de voorraad voor den handel bestemde bollen geheel was opgeruimd, zoodat het in de vakkringen in de voorafgaande jaren zoo ernstig gevreesde spook der overproductie ditmaal zelfs geheel bezworen was.

Nu mag hieruit echter geenszins worden afgeleid, dat er geen volkje aan de lucht is, of dat voor ieder bloembollenkweeker zijn bedrijf een goudmijn geweest is.

Er dreigt immers nog steeds een groot gevaar, n.l. de kans dat, hetzij uit protectionistische overwegingen, hetzij eenvoudig omdat de schatkisten op alle mogelijke manieren aan geld moeten komen, nu eens het eene land zijn grenzen voor bloembollen sluit, dan weer het andere door hooge invoerrechten den invoer zóózeer belemmert, dat deze er ernstig door wordt geschaad. Reeds nu hebben Zweden en Zwitserland plotseling hun invoerrechten op dit artikel belangrijk verhoogd, gelukkig vooralsnog zonder dat daarvan een ernstige teruggang van den uitvoer het gevolg is geweest. Ernstiger is het streven in de Vereenigde Staten om zich zoo onafhankelijk mogelijk te maken van den invoer uit Europa, zoodat, afgezien zelfs van de vraag of het artikel ginds geteeld zou kunnen worden, steeds met de kans rekening moet worden gehouden dat een of ander belangrijke bloembollensoort van de weinige, die nog in Amerika toegelaten zijn, daar niet meer zal mogen worden ingevoerd.

Het bloembollenbedrijf had zich reeds lang vóór den oorlog buitengewoon gespecialiseerd. Behalve de beide groote groepen, wier belangen wel eens uiteenloopen, van kweekers (niet-exporteurs) en exporteurs (tevens meestal zelven de grootste kweekers) hadden vele exportfirma's zich op den afzet naar bepaalde landen, vele kweekers zich op de teelt van bepaalde artikelen toegelegd. En nu is het duidelijk, dat in verband hiermede de uitkomsten van het bedrijf voor de verschillende belanghebbenden in hooge mate uiteenloopen. De exporteurs, die reeds vóór den oorlog een gevestigden handel op de Vereenigde Staten hadden, hebben het buitenkansje van den gunstigen dollarkoers der laatste jaren gehad. De gezamenlijke exporteurs op Scandinavië echter hebben in één jaar in den oorlog alleen een koersverlies van ver over het miljoen gulden af te schrijven gehad. Zij, die vóór den oorlog zich in 't bijzonder hadden toegelegd op Rusland of Centraal-Europa, kunnen niet in een paar jaar zich een even belangrijken handel opbouwen in Scandinavië of Amerika, waar een reeds meer dan voldoende aantal hunner collega's vasten voet hadden. Hun toestand eischt nog een voortdurende worsteling om het bestaan.

Kweekers van hyacinten hadden reeds vóór den oorlog te lijden van de gevolgen van overproductie. Ook na den oorlog bleven de prijzen voor dit artikel over 't algemeen veel te laag, in verhouding tot de teeltkosten.

Onderling hebben de bollenkweekers en exporteurs meermalen pogingen in 't werk gesteld om door het verplicht stellen van minimum prijzen voor den verkoop in het buitenland, door verplichte teeltbeperkingen dergelijke maatregelen de waarde van hun product op peil te houden, evenwel niet met afdoend resultaat, zoodat gedurende het laatste jaar van alle bindende bepalingen bij den uitvoerhandel werd afgezien.

Het in 1921 bereikte uitvoercijfer geeft zeker veels-

zins reden tot voldoening. Toch is het zeer de vraag of de daarvoor ontvangen geldswaarde in juiste verhouding staat tot de zoo belangrijk gestegen teeltkosten. In 1913 werd per kilo uitgevoerde bollen f 0,60 ontvangen, in 1921 f 1,—. Alleen de arbeidsloonnen stegen sinds 1913 met 150 pCt. en de overige factoren, die bij de teelt in aanmerking komen, zijn alle ten minste 100 pCt. gestegen, zoodat het bedrag, dat bij den export gemaakt werd, blijkbaar aan den lagen kant is.

Hier ligt nog een dankbare taak voor de bloembollenkweekersorganisaties, die, bij een welbegrepen samenwerking van teelt en export, de middelen zullen kunnen en moeten weten te vinden om het product tot zoodanigen prijs aan het buitenland te verkopen, als de tegenwoordige exploitatiekosten eischen.

Een prachtig resultaat werd door den Bond van Bloembollenhandelaren bereikt met de oprichting van het coöperatieve expeditiebedrijf „Copex” in den loop van 1921, dat niet alleen de verzendingskosten belangrijk wist te verminderen, maar bovendien zelfs merkbaaren invloed had op de vrachtberekening van andere expediteurs. Hoewel in het eerste verzendseizoen nog niet alle bloembollenexporteurs van de diensten van „Copex” konden gebruik maken wegens andere verbintenissen, werden toch van 1 Juli—eind November niet minder dan omstreeks 50.000 kisten bloembollen door „Copex” behandeld.

Tenslotte moge hier nog het overzicht volgen van de totaalcijfers van den bloembollenexport gedurende de laatste tien jaren in kilogrammen, waaruit blijkt, dat in 1921 het cijfer van 1912 weder bereikt is.

1912	22.751.500 K.G.	1917	14.798.340 K.G.
1913	24.960.900 „	1918	11.489.891 „
1914	24.893.900 „	1919	14.001.830 „
1915	26.615.500 „	1920	16.405.953 „
1916	23.883.300 „	1921	22.437.096 „

E. K.

DE JONGSTE UITBREIDING DER KONINKLIJKE-SHELL-GROEP.

II.

III. De door de Koninklijke ingebrachte belangen.

De groep van de Koninklijke had, zooals reeds vermeld, in de nieuwe combinatie, welke den naam zal dragen van *Union Consolidated Oil Co.* de volgende deelnemingen ingebracht:

1. *De Shell Co. of California.*
2. *De Roxana Petroleum Co.*
3. *De Ozark Pipe Line Corp.*
4. *De Matador Petroleum Corp.*

Aangaande deze belangen kunnen wij ons bepalen tot enkele korté opmerkingen, daar deze ondernemingen bij het Nederlandsche publiek toch meer bekend zijn uit de jaarverslagen enz. van de „Koninklijke”.

1°. De *Shell Co. of California* vertegenwoordigt de belangen van het concern der Koninklijke in Californië. Zij nam de bezittingen over van de California Oilfields, welke maatschappij reeds vroeger had behoord tot de groep van de Koninklijke en geliquideerd was. Omtrent de voorwaarden bij de overname van de California Oilfields was slechts niet-officieel bekend geworden, dat deze van de Shell Co. of California \$ 12.099.500 aandeelen had ontvangen, terwijl de Anglo-Saxon \$ 11.399.200 van deze aandeelen overnam. De maatschappij werd te San Francisco opgericht op 30 Juli 1915. Na de laatste kapitaalverhooring (in Januari 1921) bedraagt het kapitaal \$ 110.000.000, verdeeld in \$ 10 miljoen preferente en \$ 100 miljoen gewone aandeelen. De uitbreiding in Januari betrof 650.000 nieuwe gewone aandeelen, waarvan 437.500 (à \$ 100) als in aandeelen betaalbaar dividend, tot den koers van 135 pCt., waren uitgegeven.

De aandeelen der maatschappij moeten laatstelijk geheel in bezit van de Koninklijke zelf geweest zijn, nadat vroeger, zooals over het algemeen gebruikelijk

bij de groote deelnemingen van de Koninklijke en de Shell Transport & Trading Co., een gedeelte door de laatste was gehouden, waarin eerst in Januari 1921 verandering kwam. De Shell Co. of California bezit terreinen te Coalinga, Los Angeles en in het Ventura District, alsmede (door bezit van het geheele aandeelenkapitaal ad \$ 10.000.000 der Valley Pipe Line) een 8-duims pijpleiding van 171 Eng. Mijlen lengte van Coalinga naar hare raffinaderij te Martinez aan de Baai van San Francisco. Zoo heeft zij ook alle aandeelen in bezit van de Simplex Refining Co., welke de verbeterde „Trumble”-methode toepast. De raffinaderij kan per dag 25.000 barreln verwerken; daarbij behoort een tankruimte van 2.125.000 barreln. Een kleine raffinaderij met een dagelijksche capaciteit van 2.000 barreln bevindt zich te Coalinga, en groote tankinstallaties in Oregon, Washington en Britsch-Columbia. Verder bezit de maatschappij 3 tankschepen met te zamen circa 25.000 ton laadruimte.

De productie der bezittingen in Californië van de Koninklijke bedroeg in:

1917	6.357.000	vaten
1918	6.789.000	„
1919	6.703.000	„
1920	6.185.000	„

terwijl door de pijpleiding Coalinga-Martinez werden getransporteerd in:

1917	6.400.000	vaten
1918	7.664.000	„
1919	6.421.000	„
1920	7.183.000	„

en de raffinaderij verwerkte in:

1917	?	barreln
1918	?	„
1919	6.124.000	„
1920	6.253.000	„

Op de laatste balans van de Koninklijke parisseert haar belang bij de Shell Co. of California met nominaal \$ 47.284.174 (1919: \$ 20.120.925) en een boekwaarde van f 118.210.434,38, tegen het vorig jaar f 50.302.312,50.

2°. De Roxana Petroleum Corp. (of Virginia) is de opvolgster van de Roxana Petroleum Co. of Oklahoma, waarvan alle activa en passiva door bovengenoemde maatschappij werden overgenomen. Zij omvat de belangen der Koninklijke in Oklahoma, Kansas, Louisiana en Texas. Haar kapitaal bedraagt na de jongste uitbreiding (1920) \$ 45.000.000 in 50.000 preferente en 400.000 gewone aandelen, elk van \$ 100. Daarvan zijn 36.903 preferente en 40.000 gewone aandelen uitgegeven en volgestort.

De terreinen der maatschappij (pacht enz.) waren bij het einde van 1920 als volgt gelegen:

Oklahoma	36.126	acres
Texas	42.239	„
Kansas	1.711	„
Louisiana	5.495	„

Zij werkt in de Healdton-, Cushing- en Yale-districten, waar zij ook beschikt over tankinstallaties van 715.000 en 1.150.000 barreln. Aan pijpleidingen (de maatschappij houdt het geheele aandeelenkapitaal der Yarholea Pipe Line Co.) behooren tot hare eigendommen:

Waurika-Healdton, Healdton-Cushing en Cushing-St. Louis (met een lengte van 134 en 426 Eng. Mijlen). Daarlangs werden in het jaar 1920 getransporteerd:

Leiding	Barreln	waarv. v. rekening v. derden
Waurika-Healdton	1.184.500	1.000.000
Healdton-Cushing	3.300.000	1.408.500
Cushing-St. Louis	5.354.000	2.067.000

De raffinaderij te Roxana bij St. Louis verwerkte na hare uitbreiding in het jaar 1920 3.178.500 barreln ruwe olie; in de raffinaderij te New Orleans van de aangesloten New Orleans Refining Co. werden 597.000 vaten Mexicaansche petroleum verwerkt.

De productie van de Roxana bedroeg in:

1917	3.506.000	vaten
1918	3.204.000	„
1919	2.808.000	„
1920	3.627.000	„

Dit belang van de Koninklijke komt op de balans van laatstgenoemde voor met nominaal \$ 840.000 preferente en \$ 17.976.000 gewone aandelen (einde 1919: \$ 840.000 en \$ 2.247.000) en staat te boek met f 2.100.000 en f 44.940.000 (1919: f 2.100.000 en f 5.617.000).

3°. De Ozark Pipe Line Co. of Maryland had van de Roxana Petroleum Co. of Oklahoma hare pijpleidingen overgenomen bij de omzetting van genoemde onderneming in de Roxana Petroleum Corp. of Virginia. Deze deelname stond einde 1920 bij de Koninklijke te boek met nominaal \$ 8.268.960 (einde 1919 slechts \$ 179.760) en f 20.672.400 (v.j. f 449.400).

4°. De Matador Petroleum Co., zetel te Cheyenne in Wyoming, werd in 1920 opgericht door de Roxana Corp. met een kapitaal van \$ 1.000.000. Zij kan worden beschouwd als de studie- en ontginningmaatschappij voor de Noord-Amerikaansche ondernemingen van het concern.

IV. De redenen voor en de beteekenis van de aaneensluiting.

Zooals uit bovenstaande gegevens blijkt, liggen de bezittingen der beide groepen, die werden samengesmolten, zeer dicht bij elkander. Zij werkten niet slechts in dezelfde staten, doch dikwijls ook in dezelfde districten. Het streven naar gemeenschappelijke verwerking in lokaal gunstig gelegen raffinaderijen, schijnt een voornaam motief te zijn geweest voor de aaneensluiting evenals de zeer aanzienlijke versterking der belangen van de Koninklijke in de Verenigde Staten.

Met betrekking tot het eerste punt werd door den voorzitter in zijne mededeeling aan de aandeelhouders der Union Oil Co. (of Delaware) o.a. het volgende opgemerkt:

„... In het Mid-Continentale gebied is de productie van Uwe maatschappij van circa 8.000 barreln dagelijks, grootendeels gemakkelijk te vervoeren naar de raffinaderij der Roxana Petroleum Corp., door de leiding van de Ozark Pipe Line Corp. en te zamen met de eigen productie van de Roxana ter grootte van ongeveer 11.000 barreln zal deze voldoende zijn om de groote en goed-ingerichte raffinaderij van de laatste aan de Wood River bij St. Louis te doen werken met hare volle capaciteit van 14—18.000 barreln per dag. De leidingen van de Ozark Pipe Line hebben een dagelijksche normale capaciteit van 24.000 barreln en zijn van uitstekende constructie; zij loopen door de Cushing-, Hewitt- en Healdtonterreinen in Oklahoma. Hunne samenstelling is ongeveer als volgt: een 10-duims leiding van Wood River naar Cushing (de bovenvermelde leiding van 426 Mijlen lengte), en een 6-duimsleiding van Cushing naar Waurika (156 Mijlen) met kleinere toevoerleidingen, die door het Duncan- en Texas-gebied loopen. De raffinaderij aan de Wood River heeft buitengewoon gunstige spoorwegverbindingen en het voordeel van lage vrachttarieven naar een der grootste afzetgebieden voor petroleumproducten in de Verenigde Staten.

Deze pijpleidingen zijn van voldoende grootte en uitgerust met voldoende krachtige pompstations om olie tot de grenzen van hare transportcapaciteit te vervoeren en de Ozark Pipe Line beschikt over alle middelen voor het transporteren van groote quantum petroleum, behalve van die, welke bestemd zijn door de Roxana Petroleum Corp. zelve voor verwerking in haar eigen raffinaderij.”

Voorts voegde de President der Union Oil Co. of Delaware nog hieraan toe, dat de Shell Co. of California over 170 „retail stations” beschikt en dat zij den handel in Californië en in het Oosten in handen heeft.

Voor zoover uit bovenvermelde gegevens is op te maken, ¹⁾ heeft men, om dit in één zin uit te drukken, bij het nieuwe concern, waarvan de aandelen zeer zeker om goede redenen zonder nominale waarde worden uitgegeven, te doen met een *samenvoeging van belangen, die een tot nu toe uitgegeven aandelenkapitaal vertegenwoordigen van ± \$ 300|350.000.000 bij een productie van ± 23.500.000 barrels = 3.500.000 tons tegenover eene van 2.300.000 tons in geheel Nederlandsch-Indië, en 10 miljoen tons van het geheele concern der Koninklijke Shell in 1920.* Tot dit cijfer komen wij door de volgende opstellingen:

zeer aanzienlijke Europeesche belangen: Compagnie Industrielle des Pétroles te Parijs, Sinclair Compagnie Franco-Américaine de Combustibles Liquides te Parijs en Union Petroleum Co. of Belgium te Antwerpen. Bedoeld misverstand werd nog in de hand gewerkt, doordien de Union Petroleum Co. ten tijde van den strijd der onafhankelijke petroleumproducenten tegen de Standard, met de Pure Oil Co. te zamen een der voornaamste vertegenwoordigsters was van de belangen der vrije producenten, zoodat — bij de bekende tegenstelling: Standard Oil versus Koninklijke-Shell — aan het bericht, dat de Koninklijke-

I. Groep der Union Oil Co. (of Delaware).

A. Union Oil Co. (of Delaware) en dochter-maatschappijen zonder de Union Oil Co of California.

Maatschappij.	Gestort kapit. in 1000 \$*)	Aand. z. nom. waarde stuks	Terreinen**)	Productie in barrels
1. Union Oil Co. (of Delaware).....	46.434		} te West-Virginia, Oklahoma, California, Texas, Kansas, Ohio, Utah, Nieuw-Mexico.	14000 barrels per dag = ± 5.100.000 (1921)
2. Dochtermaatschappijen.....	—	300.000		
a. Commonwealth Petroleum Corp. met 3 onderhoorige maatschappijen (details zie blz. 77).....	4.689	—		
b. Eddystone Oil Corp.....	500	—		
c. Columbia Oil Producing Co.	3.419	—		
met 1 onderhoorige mij. (details zie blz. 77).	250	—		
d. Central Petroleum Co.....	800	—		
met 3 onderhoorige mij.en (details zie blz. 77/8)	7.807	—		
e. Union Oil Co. of California (zie onder „B”)....	—	—		
f. National Exploration Co.	3.000	—		
g. Tankstoomboot Mij.	2.000 (?)	—		
Totaal.....	\$ 69.049	+ 300.000	aand.z.nom.waarde ± 5.100.000	

*) Hiervan \$ 6.000.000 in 1923 over te nemen.

B. Union Oil Co. of California en dochter-maatschappijen.

1. Union Oil Co. of California	50.000	—	} Californië, Wyoming, Texas, Colorado, Mexico.	8.681.000 (1920)
2. Dochter-maatschappijen welker totaal				
a. Kapitaal in bezit der Union Oil is				
18 maatschappijen (detail zie boven blz. 78)....	25.000	geschat		
b. waarvan de meerderheid der aandelen in bezit der Union Oil is				
9 maatschappijen (details zie boven blz. 78)....	6.900	—		
c. waarvan de Union Oil aandelen houdt				
9 maatschappijen (details zie boven blz. 79)....	3.522	—		
d. waarvan de Union Oil de bezittingen heeft overgenomen				
2 maatsch. (details zie boven blz. 79) gekocht voor	3.783	—		
Totaal.....	89.155		8.681.000	
Totaal A en B....	158.204		13.781.000	

II. Groep der Koninklijke-Shell.

1. Shell Co. of California	110.000		} Californië, Oklahoma, Kansas, Louisiana, Texas.	6.185.000
met Valley-Pipe-Line Co. en Simplex Refg. Co....	10.000	110.000		3.506.000
2. Roxana Petroleum Corp. (of Virginia)	43.690			9.691.000
met Yorhoola Pipe Line Co.	1.000(?)	44.690		(?)
		154.690		
3. Ozark Pipe Line Co.	28.400			
4. Matador Petroleum Co.	1.000			
Totaal.....	184.090		23.500.000 barrels	
Totaal I en II.....	± 342.294		= 3 1/2 Mill. tonnen	

*) In enkele gevallen konden dubbele tellingen niet worden vermeden.

***) De namen der staten waarin de drie groepen alle werken, zijn gespatieerd, die waarin twee van drie groepen werken, zijn cursief gedrukt.

Ten einde misverstand (dat inderdaad wel is voorgekomen) te vermijden, zij er ten slotte nog met nadruk op gewezen, dat de Union Oil Co. (of Delaware) niet vereenzelvd moet worden met de Union Petroleum Co. of Delaware; deze behoort tot de Sinclair-groep en heeft haren zetel te Philadelphia. Vóór den oorlog was de Deutsche Bank bij laatstgenoemde sterk geïnteresseerd. Sindsdien heeft deze maatschappij

¹⁾ De mededeelingen omtrent de groote petroleum-maatschappijen zijn jammer genoeg niet steeds zeer volledig en zoo bevat bijv. noch het Oil and Petroleum Manual van Walter R. Skinner, jaargang 1921, noch ook het Handbuch für die Internationale Petroleum-Industrie, jaargang 1921, gegevens betreffende de Union Oil Co. (of Delaware).

Shell zich met de Union Petroleum Co. zou hebben vereenigd, gemakkelijk een zekeren graad van waarschijnlijkheid kon worden toegekend.

Hoewel bovenstaande bijzonderheden grootendeels slechts van compilerischen aard zijn, mogen zij misschien wel aanspraak maken op eenige belangstelling, daar zij toch talrijke details bevatten, die waarschijnlijk niet algemeen bekend waren. Wanneer zij ertoe kunnen bijdragen, meer licht te laten vallen op de betekenis der nieuwe uitbreiding en consolideering van het concern der Koninklijke in de Vereenigde Staten, zal het doel, dat met bovenstaande regelen beoogd werd, bereikt zijn.

DR. WILHELM MAUTNER.

**ENGELSCH- JAARCIJFERS VAN THEE
OVER 1921.**

Een medewerker schrijft:

De juist gepubliceerde jaarstatistiek van Groot-Brittannië en Ierland over 1921 ziet er als volgt uit:

Aanvoer:	1921	1920
Britsch-Indië	285.308.460 lbs.	250.347.245 lbs.
Ceylon	118.190.558 „	123.348.642 „
China	4.569.074 „	15.928.282 „
Java & Sumatra	36.896.148 „	39.867.273 „
Anderen landen	555.362 „	1.704.794 „
Totaal	445.519.602 lbs.	431.196.236 lbs.
Invoer tot verbruik:		
Britsch-Indië	261.208.832 „	241.553.447 „
Ceylon	110.531.604 „	112.060.623 „
China	4.780.720 „	3.581.548 „
Java & Sumatra	33.802.885 „	35.627.992 „
Anderen landen	393.712 „	„
Totaal	410.717.753 lbs.	392.823.610 lbs.
Uitvoer:		
Britsch-Indië	12.372.282 „	16.162.020 „
Ceylon	12.806.455 „	15.810.370 „
China	5.652.250 „	6.014.797 „
Java & Sumatra ..	3.786.584 „	3.125.268 „
Anderen landen	123.612 „	168.880 „
Totaal	34.741.183 lbs.	41.281.335 lbs.
Voorraad in entrepôt ...	213.084.458 „	214.362.000 „

Het is niet ondienstig deze cijfers van de wereldmarkt voor thee aan een nader onderzoek te onderwerpen, waar die cijfers toch voor de wereldpositie van thee van het grootste belang zijn.

Merkwaardig in deze cijfers is het feit, dat de aanvoeren van Britsch-Indische thee, die van 1920 overtreffen met 35.000.000 lbs. niettegenstaande de theeoogst 1921 volgens mededeeling van de Indian Tea Association op ultimo November reeds 71.000.000 lbs. kleiner was dan theeoogst 1920 op dat tijdstip. De reden van deze grootere aanvoeren is dan ook gelegen in de volgende omstandigheden. Het jaar 1920 sloot voor de theemarkt met zeer lage prijzen; de voorraden op de marktcentra waren zeer groot en konden nauwelijks ondergebracht worden, terwijl de scheepsvrachten nog op een hoog peil stonden. De opbrengst op de markt van gewone kwaliteiten thee was dan ook vaak nauwelijks voldoende om de vracht- en verkoopskosten te dekken. Onder die omstandigheden bleef een groot deel van den Britsch-Indischen theeoogst 1920 onverschept achter in het land van productie. Na in Maart 1921 het laagste punt in de markt te hebben bereikt, nam de loop der prijzen in het verdere verloop van het jaar een steeds stijgende richting aan. De vraag voor consumptie bleef, onder de steeds ongunstiger wordende economische toestanden, vrijwel in alle verbruikslanden, doch vooral in het Vereenigd Koninkrijk, steeds toenemen. De scheepsvrachten daalden in den loop van 1921 niet onbelangrijk, terwijl ook de arbeidsloonen en daarmede de verkoopskosten zich — zij het ook in mindere mate — bij die daling aansloten. Onder die omstandigheden kwam het achtergehouden aanzienlijke deel van theeoogst 1920 tot verscheping naar de Londensche markt. Toen oogst 1921 tegen het midden van het jaar aan de beurt kwam, was de theemarkt nog steeds sterk stijgende, de voorraden in entrepôt afnemende en thuisvarende scheepsruimte overvloedig. Deze omstandigheden, gepaard aan den geldnood van de meeste thee-ondernemingen na de doorgestane crisis, veroorzaakten zeer vlugge en abnormaal groote afschepingen, vooral in de laatste maanden van 1921, zoowel naar het Vereenigd Koninkrijk als naar elders.

	1921	1920
Aanvoeren van Britsch-Indische thee in het Ver. Koninkrijk	Nov. 38.473.804	24.044.484 lbs.
	Dec. 36.865.148	19.328.450 „
Uitvoeren van Noordelijk Britsch-Indië naar alle havens	Nov. 35.179.487	16.233.255 „

De gevolgen van deze vlugge en groote afschepin-

gen in de laatste maanden van 1921 zullen zich dan ook openbaren in de zeer kleine afschepingen — en dus ook aanvoeren — in de eerste helft van 1922, welke aanvoeren eerst behoorlijke cijfers te zien zullen geven, als de nieuwe oogst 1922 tot verscheping zal komen, d.i. niet voor Mei of Juni van dat jaar.

Ceylon, dat altijd een in doorsnede betere kwaliteit thee produceert dan Britsch-Indië en dat bovendien vrijwel het geheele jaar door oogst, toont niet die groote schommelingen aan in haar verschepingen en dus ook niet in de aanvoeren te Londen. De ruim 5.000.000 lbs. kleinere aanvoeren in het Vereenigd Koninkrijk in 1921 houden direct verband met den kleineren oogst, hoofdzakelijk als gevolg van het fijnere plukken. De oogstcijfers komen geheel tot uitdrukking in de afschepingen uit Ceylon gedurende 1921, welke tot 27 September een cijfer aantoonde van 124.583.980 lbs. tegenover 147.697.404 lbs. in hetzelfde tijdvak van 1920.

Opvallend is echter de andermaal zeer sterke teruggang van het cijfer der aanvoeren van China thee op de Londensche markt, welk cijfer van 15.928.282 lbs. in 1920 teruggevallen is tot 4.569.074 lbs. in 1921. Een sprekender bewijs van den sterken achteruitgang van de theecultuur in China, dat altijd het grootste gedeelte van zijn uitvoer naar Londen dirigeerde, is moeilijk te vinden.

De met 3.000.000 lbs. verminderde aanvoeren van ons koloniaal product in 1921 ten opzichte van 1920 zijn een getrouwe weerspiegeling van den verminderden oogst en dus ook export uit onze koloniën.

Ten aanzien van de cijfers van den invoer tot verbruik valt de reeds hierboven genoemde toename op van bijna 18.000.000 lbs. op het toch al hooge verbruikscijfer over 1920.

Het feit, dat de invoer tot verbruik 92 pCt. bedraagt van de totale aanvoeren, bestempelt de Londensche wereldmarkt voor thee andermaal tot een markt voor de binnenlandsche consumptie. De zoo vaak gewraakte en voor ons koloniaal product zoo deprecieerende invloed van de „Colonial Preference” heeft voor de Britsche schatkist slechts gewerkt over ruim 38.000.000 lbs. of over slechts 8 pCt. van den totalen voor het verbruik bestemden invoer.

Het totaalcijfer van den uitvoer blijft 6.500.000 lbs. ten achter bij het exportcijfer over 1920. Te verwonderen is deze teruggang niet, waar Amerika hoe langer hoe meer zijn thee betreft direct uit de productielanden, terwijl de ongunstige toestand van Centraal Europa het zijne ook tot die vermindering bijdraagt.

Over de voorraden in entrepôt kan het commentaar, na het bovenstaande, kort zijn. Het totaalcijfer van ruim 213.000.000 lbs. blijft met ruim 1.000.000 lbs. onder dat cijfer op ultimo December 1920. Nadat het cijfer der voorraden in entrepôt op ultimo April 1921 het hoogste was gestegen — tot ruim 239.000.000 lbs. — nam het in de volgende maanden geleidelijk af tot 188.000.000 op ultimo October, om daarna, door de hierboven genoemde groote aanvoeren in November en December weder met 25.000.000 lbs. toe te nemen, waarin echter niets verontrustends voor de theemarkt te zien is. De statistische toestand van het artikel is dan ook op het eind van 1921 veel gezonder dan een jaar geleden.

LONDENSCH- CORRESPONDENTIE.

Het jaarverslag van de Dunlop Company en de positie van de City Equitable Insurance Company; redevoeringen van bankpresidenten; mond- en klauwzeer in Yorkshire; de winst der Posterijen; aanvragen om bescherming krachtens de Safeguarding of Industries Act; de toestand in de arbeiderswereld; het ondersteuningsplan van Poplar.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 4 Februari 1922:

This week it has been the City which has received

some nasty shocks. The feeling of optimism which the over-subscriptions to the new issues and the booming of Government stocks has induced has given way to a more uncertain tone. This is in part due to the realisation that the over-subscriptions referred to were due in part „to a ridiculous amount of staggering”, the stags revealing the hollowness of the situation by realising as soon as they possibly could. But the main cause of the malaise has been due to the publication of the report of the Dunlop and the position of the City Equitable Insurance Company.

The Dunlop report showed that there has been a loss of £ 8.320.000. The loss is not due to the current affairs of the company being mismanaged, for in fact there is now a trading profit of some £ 800.000, but to the company having to take over supplies of rubber and cotton bought on forward contracts just at the moment when the trade slump broke, and which have thus involved the company in enormous loss. Opinion differs as to whether it will be necessary to immediately proceed to reorganisation, but it is clear that sooner or later a writing down of the capital account must take place. The present balance-sheet position is that Reserve as at 31 August 1921 stands at £ 2.8 millions, capital at £ 19.7 millions, Bank loans at £ 1.4 millions, Debenture issues at £ 3.0 millions, whilst the net loss is £ 8.3 millions, and there is a further item, not yet written off, of £ 2.4 millions, representing expenses of past issues.

The City Equitable position has been the subject of rumours for some time past, and the present state of affairs is not made any better by the fact that only a day or two ago re-assuring statements appeared in quite reputable financial journals. The company was of no great importance until after the outbreak of the war, when it took up the reinsurance business which had up till then been largely in German hands. As your readers will probably know, there was during the boom a mushroom growth of reinsurance companies, over some of which the City Equitable obtained control by means of a subsidiary, the City Equitable Associated, the preference shares of which were guaranteed by the parent company. The shareholders of the parent company have done exceedingly well out of their holdings, the dividends on the ordinary shares having run to 100, 150, 200 and 250 per cent in the last four years, and as the preference shares were participating, their return rose in a corresponding manner. Of the £ 1 nominal amount of the shares, only 4/- had been called in, so that shareholders can now look forward to having to pay for their past glories. The Directors have applied for the appointment of a Provisional Receiver in order to protect their assets, and it is said that help from responsible quarters will be forthcoming, though this must be taken with a grain of salt. Some alarming rumours as to the value of the investments are circulating, and no doubt the extent of the assistance will depend on the position when fully revealed.

The securities index of the Bankers' Magazine shows that as compared to December of 1921, there has been in the past month a rise of 2½ per cent in the value of fixed interest bearing securities, and of 1.3 per cent in the value of variable securities. The rate for Treasury Bills has again fallen this week.

It is still difficult to obtain really sound indices of the extent to which trade is pulling round, though the news, announced this morning, that the Germans have placed orders for pig-iron in this country, would seem to show that prices have now reached a definitely competitive level. In the Cotton Industry, the spirit is still very depressed, the recent alarmist news from India, no doubt exerting pressure in this direction. In the woollen industry, the opinion seems to be that the rise in prices of merinos has been checked. Altogether, no very marked advance can be noted, and

the Banks are still preaching against false optimism.

The two Banks which held their meetings this week were Lloyds and the London County and Westminster. The speech at the first named meeting was confined to a discussion of the internal situation almost exclusively, but Dr. Walter Leaf at the County Meeting travelled further afield. His speech was remarkable for its very spirited references to the Safeguarding of Industries Act, and the stress placed by him on the restoration of trade with Germany. Our policy had resulted in Germany almost ceasing to count as a buyer of British goods, and had further resulted in intense competition in neutral markets. Altogether, the series of speeches which has taken place in the last fortnight constitute a powerful reinforcement of the policy of free-trade and of peace in European affairs.

The agricultural aspect has been upset by an alarming outbreak of foot-and-mouth disease, which, beginning in Yorkshire, has now spread over the whole of the Northern counties, and has penetrated into Scotland as well. The movement of cattle over a wide area has been stopped, and losses due to slaughtering must be further taken into account. The price of meat is already rising, assisted by a strike of slaughtermen at various meat markets. The official statements assert that no justification for a rise in meat prices exists, and the Labour Press is already calling for a reimposition of official control over meat prices, from which it is to be hoped that we shall be mercifully spared.

An interesting controversy is arising over the Post-Office profits between the Treasury and the business community. It is expected that the Post-Office will make a profit of some £ 10 millions, in consequence of the rate increases which have irritated the business community and led to much hostility to the present Post-Master-General. It is now said that the Treasury desires to continue the rates and to absorb the resultant profits for the benefit of Government expenditure as a whole, whilst the Post-Office wants to cut rates, on the ground that the making of a profit by the Post-Office should be subordinate to the needs of the business community, which requires a cheap postal service, and better facilities.

The number of appeals under the Safeguarding of Industries Act shows no signs of coming to an end. It is stated that the silk-manufacturers are to appeal, and it is officially confirmed that the manufacturers of Metal and Aluminium Powders are appealing under the Act, and that a committee has been set up to investigate the matter. So far none of the cases reported to the committees has been finally settled, but it is fairly clear that the manufacturers will win.

So far as the Labour situation is concerned, the operatives in the Boot and Shoe Industry have by a large majority voted against a strike, so that the proposed reductions can now come into force. Trouble is brewing in the London Printing Trades, especially as regards the printing of newspapers is concerned. The cause, of course, is a suggested wage cut. As things are, there is already a considerable movement to have books printed on the Continent, and publishers have become aware of a new German process, which cuts costs by as much as 50 per cent. Under these circumstances, the compositors will find it difficult to stand out for too long against the inevitable.

A sharp change has come in regard to the scale of outdoor relief, granted by the Poplar Guardians, which I mentioned recently. The Ministry of Health has denounced the proposed scale as illegal, and this has of course forced the banks to refuse to grant overdrafts for the purpose of financing the scale in anticipation of forthcoming revenue. The Guardians have therefore been driven to suspend the operation of the scale. This

ill-judged experiment will do the Labour Party a good deal of harm at the next elections for the London County Council, which are due at the end of March.

AANTEKENINGEN.

Het handelspolitieke vraagstuk in de Maatschappij voor Nijverheid en Handel. — Hieronder volgt een résumé van de op 31 Januari jl. in de algemeene vergadering der Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel door Prof. Mr. G. W. J. Bruins gehouden inleiding, voorzoveel betreft de zes door het Hoofdbestuur aan de vergadering voorgelegde denkbeelden:

I. Verhooging van invoerrechten.

Een algemeene verhooging van invoerrechten strekt uiteraard veel verder dan de Duitsche concurrentie. Toch is het goed, dat ook deze vraag aan de orde is gesteld, omdat het dikwijls den schijn heeft of de Duitsche concurrentie dienst moet doen voor het grootere doel, protectie in het algemeen.

Op de principieele zijden van het vraagstuk zal spreker thans niet ingaan. Vraagt men wat practisch Nederland steeds van een hoog tarief heeft aangehouden, dan is het, als in Engeland, de groote betekenis van het internationale handelsverkeer, voorts het feit, dat het voornaamste deel onzer agrarische productie een exportbedrijf is en ten slotte voor onze industrie de beperktheid van het eigen afzetgebied.

In dit alles is geen wijziging gekomen. Stellig is in de laatste halve eeuw onze industrie belangrijk gegroeid, gelijk onze scheepvaart, die slechts bij vrijhandel baat kan vinden. De moderne verhoudingen op industrieel gebied zijn echter van dien aard, dat bij de beperktheid van den afzet in het binnenland, er nauwelijks een flink ontwikkelde bedrijfstak in Nederland valt aan te wijzen en slechts weinige tot modern grootbedrijf uitgegroeide ondernemingen, die niet ten deele en bij voortgaanden groei in toenemende mate op export zijn aangewezen. Spreker herinnert in dit verband o.a. aan de mededeeling door den heer Fleskens in de Tweede Kamer gedaan, dat van het product der Tilburgsche wollenstoffenindustrie in 1913 reeds 50 pCt. werd geëxporteerd.

Op het oogenblik is de export voor tal van bedrijven zeer moeilijk. Nu zijn er twee mogelijkheden. De eene, gesteld dat zij bereikbaar is, bestaat in een verhooging van invoerrechten, welke, omdat zij steeds algemeen zal zijn, noodwendig de kosten van levensonderhoud moet doen stijgen, met het gevolg, dat wel de positie op de beperkte binnenlandsche markt wordt vergemakkelijkt, maar tevens die op de wereldmarkt vermoelijkt.

De andere weg is ernaar te streven de productiekosten zooveel als noodig is in te perken — wat natuurlijk niet beteekent een neerdrukken tot het Duitsche peil — en het huidige malaisietijdperk zoo goed mogelijk door te komen, om straks op gezonde basis klaar te staan voor den nieuwen wedijver op de internationale markt. Het is niet moeilijk, welke keuze hier in het welbegrepen en blijvend belang der industrie gedaan moet worden. De klassieke petitie van de Kamer van Koophandel van Manchester van 20 December 1838, uitgangspunt van den overgang van Engeland naar den vrijen handel, is hier bijna woordelijk van toepassing. Aan het woord is hier de groeiende textielindustrie van Lancashire en zij zegt tot het Lagerhuis: In mijn eigen belang vraag ik afschaffing der bescherming, ook die ik thans zelve geniet. Hoofddoel voor mij is verlagings der kosten van levensonderhoud. Laat de Saksische industrie, wier concurrentie ik thans bij mijn afzet in Amerika zoo gevoel, mij vrijelijk ook in mijn eigen land komen beconcurreren, mits ik onbelemmerd en onbelast op de wereldmarkt kan treden.

Ten slotte komt hij, die meent bij de moderne internationale verhoudingen de inwerking van de algemeene conjunctuur door invoerrechten te kunnen keeren, spoedig bedrogen uit. Op het oogenblik zelf van de invoering geeft het voor enkele industrietakken misschien iets, bij een volgende conjuncturomslag staat men weer precies even zwak en zelfs des te zwakker, maar mate door het recht de verhoudingen kunstmatiger zijn geworden. Wie thans om zich heen ziet, ziet deze uitspraak ten volste bewaarheid.

Tot de weinige landen, die thans hun rechten o'v' de geheele linie verhoogd hebben, behoort Zwitserland. De nieuwe rechten, ingegeven in de eerste plaats door agrarische overwegingen, dateeren van Juni 1921. De ervaring dezer zes maanden is, naar iedereen aldaar toegeeft, niet name voor de industrie, weinig bemoeiden, om van de exportindustrie niet te spreken.

II. Invoerverboden.

Het enigszins verrassende denkbeeld thans invoerverboden in het leven te roepen, is o.a. uitgesproken door den Nijverheidsraad in April 1921.

Men moet inderdaad diep teruggaan in de geschiedenis, wil men, anders dan als laatste wapen in een tarievenoorlog en voorts ter bescherming van hygiënische belangen e.d., het invoerverbod in de handelspolitiek der beschaafde staten terugvinden. Dat dit middel, dat past in de mentaliteit der zeventiende eeuwse Navigatie Acten, thans ook hier te lande weder genoemd wordt, zal men moeten toeschrijven aan het feit, dat men in den noodtoestand van den oorlog weder met dergelijke verbodsbepalingen is vertrouwd geraakt. Nog meer dan een verhooging van invoerrechten zou het over het doel heen schieten. Ook bij enkele toepassing tegen de landen met lage valuta zou het te ver gaan en bovendien tegen deze landen alléén technisch zeer moeilijk te handhaven zijn.

De Nijverheidsraad noemt het denkbeeld dan ook in de eerste plaats als „stok achter de deur”. Spreker vraagt zich af wat hiermede te bereiken zou zijn. Een stok achter de deur heeft zin, wanneer men hem zoo noodig „voor de deur” kan halen en dan zijn doel bereiken. Zoo b.v. bij de dreiging met een gedwongen leening bij de vorige staatsleeningen. Wat zou men echter hier bereiken? Voor Duitschland is Nederland slechts een van de exportlanden, terwijl het orders genoeg heeft. Het eenige resultaat zou dus zijn, dat men slechts zichzelf zou treffen.

Spreker ontkent allerminst, dat het met name tegenover Duitschland wenschelijk zou zijn, indien de Regeering in deze tijden over voldoende middelen beschikte om langs den weg van onderhandeling het aldaar tegenover het verkeer met Nederland ingenomen standpunt in verscheidend opzicht te doen wijzigen. Invoerverboden op papier zouden hiertoe, naar hij vreest, niet noemenswaard bijdragen.

III. Valutatoeslagen.

Ongetwijfeld ligt dit denkbeeld het meest voor de hand. Indien Duitschland of eenig ander land met lage valuta extra goedkoop kan leveren, waarom dan niet het verschil aangevuld met een toeslag op het invoerrecht? Toch zal men zich tweemaal moeten bedenken eer men tot feitelijke toepassing overgaat. Spreker staat in dit verband stil bij de moeilijkheden, samenhangende met de bepaling van het juiste percentage der toeslagen en het verkrijgen van zekerheid, dat het goed niet langs een omweg toch tegen het gewone recht het land binnenkomt. De ervaringen met consulaire verklaringen van herkomst opgedaan, zijn, zoo spoedig er financiële belangen van groote betekenis bij betrokken zijn, al zeer weinig hoopgevend. Ook wijst hij erop, dat het met het oog op de bewoordingen van het tractaat van 1851 quaestieus is, of zoodanige rechten tegen Duitschland geheven zouden mogen worden.

In Zwitserland en in Zweden is het vraagstuk verleden jaar voorgelegd aan een commissie van deskundigen. Geen wonder is het dan ook, dat in beide landen, waar men de moeilijkheden van het oogenblik nog wel zoo ernstig ondervindt als hier te lande, deze commissies in de eerste plaats op praktische gronden en voorts op grond van de in enkele landen met dergelijke maatregelen opgedane ervaringen geadviseerd hebben het denkbeeld niet aan te nemen. Ook in Denemarken is een soortgelijk advies uitgebracht. Geen van deze drie landen is dan ook dien weg uitgegaan.

Met het oog op het belang der zaak wil spreker voorts nog iets nader ingaan op de ervaringen, die men met name in Engeland, waar men wel een dergelijke regeling in het leven heeft geroepen, heeft opgedaan.¹⁾ Eenvoudig is de regeling daar zeker niet. Het recht heeft men gefixeerd op 33½ pCt. hoogstens voor drie jaar geldende. Iedere bedrijfstak, die een dergelijk recht ingesteld wenscht te zien, moet een gemotiveerd verzoek indienen. Blijken moet, dat door het recht de werkloosheid in den bedoelden bedrijfstak inderdaad zal afnemen, zonder dat tegelijk andere bedrijfstakken worden geschaad. Een aparte commissie zal dit onderzoeken, terwijl bovendien nog in ieder speciaal geval het parlement de instelling van het recht zal hebben te sanctionneeren. De wet bestaat nu 9 maanden. Het resultaat is tot dusver nihil. Bij den Board of Trade zijn 60 aanvragen ingediend, waarvan deze reeds dadelijk 58 heeft afgewezen. De twee óverige betreffen katoenen hand-

¹⁾ De hier bedoelde regeling vormt part 2 der Safeguarding of Industries Act 1921. Part 1 dezer wet voert in een vast invoerrecht van 33½ pCt. ten behoeve van enkele „sleutel”-industriën, d.w.z. industriën, wier producten of wier bestaan voor oorlogsdoeleinden noodzakelijk worden geacht: optisch glas, chemische producten, speciale instrumenten.

schoenen en glaswerk voor verlichting. Deze zijn thans verwezen voor de genoemde Commissie. „Deze Commissie — aldus Handelsberichten van 12 Januari j.l. — heeft de kwestie der Deutsche handschoenen behandeld. Van de zijde der Engelsche handschoenenfabrikanten werd betoogd, dat bij de tegenwoordige valutaverhouding handschoenen in Duitschland veel goedkoper dan in Engeland gemaakt kunnen worden en deze industrie dus volgens art. 2 (1) B recht heeft tegen de Deutsche concurrentie beschermd te worden. Tegen dezen eisch opponeerden de Engelsche handschoenenhandelaren, volgens wie Deutsche katoenen handschoenen altijd van betere kwaliteit en lageren prijs zouden zijn geweest dan de Engelsche. Bij tien sloten zich verscheidene Manchester-fabrikanten aan, die een groot gedeelte van de garens leveren naar Saksen, waaruit de handschoenen gemaakt worden en die dezen afzet bedreigd achten, in geval de invoer van Saksische handschoenen in Engeland belast wordt. De commissie heeft nog geen uitspraak gedaan.”

Spreekster is hierop met opzet eenigszins nader ingegaan, omdat er hier te lande een neiging schijnt te bestaan te verwijzen naar Engeland als het navolgenswaardige voorbeeld.

IV. Subsidiën.

Spreekster ziet dit middel als een vorm van maatschappelijk hulpbetoon langs den weg van werkverschaffing. Geen middel om de zaak in het rechte spoor te brengen en bovendien in den regel een geschenk aan het buitenland. Hij meent dan ook dat feitelijk dit middel hier niet thuis hoort. Het moet beoordeeld worden uit geheel ander gezichtspunt. In ieder geval moet het niet tot stelsel worden verheven en mag het niet dienen om op kosten van den staat het bestaande loompel te handhaven. In ieder speciaal geval zal in de eerste plaats ook de gemeente, waar het bedrijf gevestigd is, betrokken moeten worden.

V. Exportcredieten.

Exportcredieten behooren, anders dan in Engeland, hier te lande tot het normale bankbedrijf. De banken mogen op het oogenblik hun eigen moeilijkheden hebben, een feit blijft, dat bij de ontwikkeling, die het bankwezen hier te lande in de latere jaren genomen heeft, en bij de huidige verhoudingen op de geldmarkt, men ervan verzekerd kan zijn, dat in de behoefte aan dergelijke credieten, voorzover deze op soliede grondslagen berusten, langs normale wegen zal worden voorzien.

Het overheidscrediet zal dus hebben te strekken voor die gevallen, waar de grondslagen niet voldoende soliede zijn en de particuliere banken mitsdien niet bereid zijn het crediet te geven.

Ook hier beroept men zich op het Engelsche voorbeeld. Spreekster gaat op de aldaar bestaande, kort geleden gewijzigde regeling nader in. Niet meer ieder crediet wordt aan goedkeuring onderworpen en niet meer wordt het geld door den Staat voorgeschoten. De Staat neemt op zich tot een voor iederen exporteur vast te stellen loopend maximum wissels te endosseeren, welke dan door de gewone banken worden gediscoonteerd. Het is de vraag of de Staat hiermede niet verder gaat dan wenschelijk is, vooral omdat door het vaste endossement het belang van de bank ieders individueelen wissel nader te toetsen, grotendeels verdwijnt. Als bij de vroegere regeling neemt de Staat evenwel slechts 57½ pCt. van het risico op zich, de rest voor den exporteur latende.

In dezen nieuwen vorm is er in Engeland inderdaad van dit crediet eenigszins meer gebruik gemaakt. Het maximum, dat geleend kan worden, bedraagt £ 20 miljoen. Eind 1921 was toegestaan ruim £ 6 miljoen, waarvan £ 1,5 miljoen werkelijk was opgenomen. Wat deze cijfers beteekenen blijkt, als men ze stelt naast de totale exportcijfers. Deze bedragen in 1920 £ 1.334 miljoen, in 1921 £ 703 miljoen. Een achteruitgang dus van £ 630 miljoen, die intusschen voor een deel is toe te schrijven aan den achteruitgang der prijzen. De export van 1921 is in volume nog niet de helft van 1913. Om 1921 gelijk te doen zijn aan 1913 zou ruwweg nog een £ 700 miljoen moeten zijn uitgevoerd. Wat naast deze cijfers een crediet van £ 6 miljoen en een opgenomen bedrag van £ 1,5 miljoen beteekenen, springt in het oog. Het beste, wat men nog van den maatregel zeggen kan, is, dat hij wellicht zekere moreele werking heeft uitgeoefend.

Bij vergelijking blijkt, dat hier te lande de export belangrijk minder gedaald is. In 1920 bedroeg hij toch 1700 miljoen en in 1921 1400 miljoen. In volume is hij zelfs toegenomen. De noodzakelijkheid van kunstmatigen steun aan den export is dus hier vooralsnog belangrijk geringer.

Wil men dien kant uit, dan zal het ook hier blijken,

dat zolang de Regeering de zaak als in Engeland met voldoende koopmanschap blijft bezien, de resultaten uitermate gering zullen blijven. Natuurlijk kost het weinig moeite de resultaten belangrijk grooter te doen zijn — ten koste van de schatkist.

VI. Voorkeursrechten.

Gelijk dr. Plate in zijn schrijven aan het Departement Rotterdam opmerkte, is het natuurlijk, dat in vele gevallen een openbaar lichaam evenals een particulier de voorkeur zal geven aan aanschaffing in het land, soms op de plaats zelve. De goederen binnen bereik te hebben voor onderzoek, zekerheid op tijdige levering te kunnen rekenen, beter oordeel over de betrouwbaarheid van den leverancier zijn voordeelen, die nu eens meer, dan minder moeten wegen. Vooral thans zal men dikwijls deze belangen grooter achten dan een gering prijsverschil.

Voor de overheid komt hier nog bij de overweging, dat in sommige gevallen anders werkloosheid zou ontstaan, wat ook de overheid tot geldelijke offers kan noodzaken. Dat de overheid zich hierbij een maximum stelt is begrijpelijk en juist.

Hoogst verkeerd zou het echter zijn dit alles tot een vast stelsel te verheffen. Een vast percentage van 15, dat dikwijls toch reeds hoog zal zijn, kan in gevallen, waar hier te lande betrekkelijk weinig arbeid aan het werk of het artikel wordt verricht, een exorbitante bevoorrechtiging worden. Moeilijk is ook het onderzoek of het goed inderdaad uit het binnenland afkomstig is, terwijl voorts het geheele denkbeeld licht tot afspraken onder de leveranciers kan leiden.

Aanvaardt men dus het beginsel, dan zal de staat het in ieder geval, zonder algemeene normen te stellen, naar de beginselen van verstandig koopmanschap hebben toe te passen, wat niet gemakkelijk is. Het is noodig dit alles met nadruk naar voren te brengen.

Resumeerende komt spreker dus tot de conclusie, dat de verschillende maatregelen, in de vraagpunten genoemd, vrijwel alle bij nader bezien ernstige bezwaren doen rijzen. Of zij leveren practisch niets of vrijwel niets op, of zij leiden tot zoodanige consequenties, dat spreker ernstig tegen een dergelijk optreden der Regeering moet waarschuwen. Alleen ten opzichte van de voorkeursrechten onder 6 genoemd, zou spreker een voorzichtige toepassing — niet als „recht” of „systeem” — willen voorstaan, terwijl de onder 4 genoemde subsidiën, als een vorm van maatschappelijk hulpbetoon, op ander gebied liggen.

Percentage werklooze arbeiders in verschillende landen. ¹⁾

Maandlijksch gemiddelde	Nederland		Engeland	België	Zweden	Denemarken	Massachusetts (kwartaalcijfers)	Duitschland
	Totaal	Zonder diamantbewerkers						
1913	5.1 ²	1.6 ²	3.6	2.7	4.4	7.5	6.3	2.9
1919	8.9	8.7	—	—	5.5	10.7	5.3	3.7
1920	7.2	5.9	3.8	—	5.4	5.8	16.1	3.8
1920 Maanden								
Januari..	10.6	10.2	6.1	—	7.6	13.2	—	3.4
Februari..	8.5	7.8	4.4	—	7.5	9.6	—	2.9
Maart ..	7.7	7.0	3.6	—	4.5	6.7	4.0	1.9
April....	8.0	7.0	2.8	—	3.5	3.5	—	2.0
Mei	7.3	5.7	2.7	—	2.9	2.8	—	2.7
Juni	5.9	4.0	2.6	—	3.4	2.1	14.6	4.0
Juli	4.9	3.2	2.7	—	2.8	2.1	—	6.0
Augustus.	5.0	3.4	2.9	—	3.0	2.4	—	5.9
Septemb.	4.1	2.7	3.8	5.8	2.0	2.7	16.4	4.5
October..	4.2	2.8	4.1	6.4	4.3	3.6	—	4.2
November	7.2	5.3	3.7	7.2	7.0	6.1	—	3.9
December	13.4	11.8	5.8	17.4	15.8	15.1	29.2	4.1
1921 Januari..	16.5	14.7	8.2	19.3	20.2	19.7	—	4.5
Februari..	16.4	14.5	9.5	22.7	20.8	23.2	—	4.7
Maart ..	13.9	12.0	11.3	31.5	24.6	23.6	22.1	3.7
April....	11.9	9.9	15.0	31.2	24.2	21.7	—	3.9
Mei	9.4	7.3	17.3	32.3	25.3	18.6	—	3.7
Juni	8.1	6.1	17.8	22.9	27.9	16.8	20.1	3.0
Juli	7.6	5.6	14.8	21.4	27.8	16.7	—	2.6
Augustus.	7.3	5.6	13.2	21.7	26.8	17.7	—	2.2
Septemb.	7.1	5.6	12.2	17.7	25.8	16.6	19.1	1.4
October..	6.9 ³	5.6 ³	12.8	13.6	27.2	18.3	—	1.2
November	—	—	15.7	—	—	20.8	—	—

¹⁾ Bronnen: Maandschriften Nederlandsch Centraal Bureau en Volkenbond.

Zie verder volgende blz.

ONTVANGEN:

In de bespreking van de *Verzameling van wetten, besluiten en regelingen betreffende ons Munt- en Bankwezen, verzameld en ingeleid door Mr. S. G. Binnerts* op pgn. 86 van ons nummer van 25 Januari jl. werd de vraag gesteld, waarom de uitgave nog niet enkele maanden aangehouden was, tot ook het weldra te verwachten nieuwe octrooi voor de Javasche Bank tot wet zoude zijn verheven. In verband hiermede meldt men ons, dat het in de bedoeling ligt de genoemde verzameling door middel van bijlagen up to date te houden.

De Grondslagen van het Levensverzekeringsbedrijf, Rede uitgesproken bij het aanvaarden van het ambt van buitengewoon hoogleeraar aan de Nederlandsche Handels-Hoogeschool te Rotterdam, op den 3en Februari 1922 door Dr. A. O. Holwerda; 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1922.

De vorming van den wisselprijs, Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleeraar aan de Universiteit van Amsterdam den 23sten Januari 1922 door Mr. Dr. H. Fryda; Haarlem, de Erven F. Bohn, 1922.

Inleiding tot het Nederlandsche Handelsrecht door Dr. W. L. P. A. Molengraaff; Haarlem, de Erven F. Bohn, 1922.

Beknopte Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië, naar den tweeden druk der Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië, bewerkt door T. J. Bezeemer, hoogleeraar aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen. Met een kaart; 's-Gravenhage, Leiden, 1921.

In de laatste jaren worden, vooral van regeeringszijde, pogingen aangewend meerdere belangstelling te wekken in en kennis te verspreiden over de overzeesche deelen van ons Koninkrijk. Tal van artikelen over Indië worden gepubliceerd, nieuwe tijdschriften zijn opgericht, cursussen werden georganiseerd, de koloniale stand is een der grootste van de Jaarbeurs en door zijn tentoonstellingskarakter een der drukst bezochte. Het zou niet moeilijk vallen, deze voorbeelden nog met eenige te vermeerderen.

Voor hen, wier belangstelling is gewekt en die zich verder willen oriënteren, komt zich thans de Beknopte Encyclopaedie als vraagbaak aandienen. Het mag een gelukkige gedachte van de uitgevers der groote Encyclopaedie genoemd worden, dat zij a.h.w. als inleiding tot dit werk, dat door den omvang beginners zal afschrikken en waarvan de prijs een ernstigen hinderpaal voor aanschaffing vormt, deze beknopte uitgave in één kloek deel in het licht hebben gegeven.

De Rechtsleer der Levensverzekerings-Overeenkomst door Jhr. Mr. A. W. Wichers, Aflevering 4; 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1921.

Jaarverslag van den Rijk-Dienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling over 1920, I, Arbeidsbemiddeling; 's-Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij, 1921.

Die Zerrüttung der Weltwirtschaft von Dr. Ernst Schultze; Verlag W. Kohlhammer, Berlin, Stuttgart, Leipzig, 1922.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Vragen des Tijds. — Haarlem, November 1921. Behalve het in het nummer van 4 Januari genoemde artikel zij ook nog gewezen op het artikel van Mr. A. H. Lijdsman: Amerika en Europa, Economische Beschouwingen.

²⁾ Vóór September 1913 werden door het Bureau alleen gegevens gepubliceerd nopens de tegen werkloosheid verzekerde arbeiders; sedert genoemde maand werden ook niet-verzekerde arbeiders in het onderzoek betrokken.

³⁾ Gegevens verstrekt door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

The American Economic Review. — Princeton, N. Y., December 1921.

E. S. Gregg, Failure of the Merchant Marine Act of 1920; A. H. Hansen, Cycles of strikes; Fr. H. Bird, The cost of living as a factor in wage adjustments in the book and job branch of the Chicago printing industry; R. G. Tugwell, Economic basis for business regulation.

Political Science Quarterly. — New York, December 1921.

R. L. Schuyler, The climax of anti-imperialism in England; H. W. Horwill, Problems of local taxation in England; D. R. Fox, State history I; G. W. Edwards, N. Y. City politics before the revolution; A. P. Evans, The problem of control in medieval industry; H. L. McBain, Lawmaking by property owners; H. F. Merrill, Present conditions in China; C. Becker, Lord Bryce on modern democracies.

Weltwirtschaft. — Berlijn, October 1921.

Prof. Dr. L. Stein, Nationalismus, Weltwirtschaft und Internationalismus; Wernekke, Griechische Eisenbahnpläne; A. Bencke, Die Industrialisierung Chinas und die Entwicklung seiner Hüttenindustrie.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, December 1921.

A. Bender, Gewerbeaufsicht und Selbstverwaltung; J. Kollmann, Zeitgemässes Verdingungswesen; W. Speiser, Besondere Wirtschaftskennzahlen; O. Schutz-Mehrin, Gemeinschaftsarbeit auf dem Gebiete der Selbstkostenberechnung im In- und Auslande.

Koloniale Studiën. — Weltevreden, Augustus 1921.

C. van den Bussche, Bezuinigingsstrevens; Mr. A. B. Cohen Stuart, Indische handelspolitiek en Indische financiën; A. L. Samson, De Inlandsche rechtsgemeenschap en crediet; J. J. Viehoff, Arbeidspolitiek en arbeidsbemiddeling voor Indië (II); Civis Germanus, Indië's politieke toekomst; Boerhanoeddin, Het een en ander omtrent het erfrecht in Tapanoeli.

De West-Indische Gids. — 's-Gravenhage, December 1921.

Dr. B. de Gaay Fortman, Een gevecht voor de haven van Curaçao; Dr. H. D. Benjamins, Suriname's Westgrens und kein Ende; G. J. Staal, Suriname's behoeften; P. A. Euwens O. P., Admiraal Pedro Louis Brion. 1821—27 September—1921 (wervolg); Rede door Gouverneur Mr. N. J. L. Brantjes op 13 October 1921 in den Kolonialen Raad uitgesproken ter aanvaarding van het bestuur over de Kolonie Curaçao.

De Gids. — Amsterdam, December 1921. bevat o.a.:

J. C. van Eerde, Koloniale zelfopvoeding.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN JANUARI 1922.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f	12.312.500,—
zijnde:	
Gelderland f 2.500.000,— 6 % obl. à 100 1/2 %.	
Rotterdam f 10.000.000,— 6 % obl. à 98 %.	
Spoorweg-Maatschappijen	19.800.000,—
zijnde:	
Maatsch. tot Exploitatie van Staats-spoorwegen f 20.000.000,— 6 % obl. à 99 %.	
Tramweg-Maatschappijen	1.489.200,—
zijnde:	
Nederlandsch-Indische Tramweg-Mij. f 1.241.000.— aand. à 120 %.	
Diversen	1.980.000,—
zijnde:	
N.V. Nation. Grondbezit f 2.000.000,— 6 % obl. à 99 %.	
Totaal . . . . f	35.581.700,—

Totaal der emissies in Januari . . f 35.581.700,—
Bovendien:

f 92.150.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f 988,24
„ 5.040.000,— 6/m. „ „ „ 977,49 1/2
terwijl voorts ook hier te lande gelegenheid bestond tot
inschrijving op de uitgifte van „Ohim” Deutsche Holzimport
A.G. Mrk. 11.500.000,— aand. a 175 %.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Januari 1922		Januari 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk...	47.299	f 1.965.658.000	37.676	f 2.055.339.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	23.649	„ 1.620.817.000	16.538	„ 1.648.040.000
	1.330	„ 15.127.000	1.154	„ 11.339.000

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. 1)

(In tonnen van 1000 K.G.)

(Gegevens verstrekt door het „Centr. Bur. voor de Statistiek”).

Naam van de Mijn	November		December	
	1921	1920	1921	1920
Staatsmijnen.				
Wilhelmina.....	48.506	44.907	51.032	46.428
Emma.....	76.348	78.650	76.748	78.479
Hendrik.....	45.626	42.212	44.514	44.901
Totaal....	170.480	165.769	172.294	169.808
Particul. mijnen.				
Domaniale mijn..	44.285	48.670	45.370	49.843
Mijn Laura en Vereeniging.....	39.224	47.849	38.959	48.536
Oranje-Nassau mijnen.....	86.734	73.252	89.375	75.679
Mijn Willem Sophie.....	23.470	21.992	26.825	22.895
Totaal....	193.713	191.763	200.529	196.953
Totaal generaal	364.193	357.532	372.823	366.761

1) Kolenslik niet inbegrepen (in 1920 voor alle mijnen te zamen 175.039 ton en in de maanden Januari t/m. December 1921: 240.960 ton.)

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 1 Juli '15)	Zweeds. R. kabk 5 1/2 19 Oct. '21
Bk. (Bel. Binn. Eff. 5 1/2 19 Oct. '20)	Bk. v. Noorw. . 6 25 Jan. '22
(Vrsch. in R.C. 6 1/2 19 Oct. '20)	Zwits. Nat. Bk. 4 13 Aug. '22
Bk. van Engeland 5 3 Nov. '21	Belg. Nat. Bk. 5-5 1/2 19 Mei '21
Duitsche Rijksbk. . 5 23 Dec. '14	Bank v. Spanje. 6 4 Nov. '20
Bk. van Frankrijk 5 1/2 28 Juli '21	Bank v. Italië. 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 7 30 Nov. '21	F. Res. Bk. N.Y. 4 1/2 2 Nov. '21
Nat. Bk. v. Denom. 5 1/2 5 Nov. '21	Javasche Bank 3 1/2 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
4 Febr. '22	4 1/4	3 1/4 1)	3 1/2	4 5/8	—	4-1 1/2 1)
30 J.-4 F. '22	4 1/4-3/8	3 1/4-4 1/4	3 1/2-5/8	4 5/8	—	4-6
23-28 J. '22	4 1/4-3/8	3 1/4-1 1/2	3 1/2-7/8	4 5/8	—	4-5 1/2
16-21 „ '22	4 1/4-3/8	3 1/4-4	3 3/4-7/8	4 5/8	—	4-7 1/2
31 J.-5 F. '21	3 5/8-3/4	3 1/2-4 1/4	6 5/8	4 5/8	—	7-9
2-7 Febr. '20	3 3/4-4	3 1/2-4	5 9/8-3/4	4 5/8	—	10-25
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1 1/2	2 3/4	5 1/2-7 1/2

1) Notering van 3 Februari 1922.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen zette de rijzing ook deze week weder voort;

geopend op ca. 11,56, werd Zaterdag tot 11,62 betaald. De buitengewoon vaste stemming voor sterling in New York heeft weliswaar een daling van den dollarkoers hier te lande ten gevolge, maar meer nog een voortdurend ooploopen van den pondenkoers. Dollars daalden van 2,71 1/2 tot 2,68 1/2. Parijs en België ondergingen niet veel verandering. Beide wissels waren aan den vasten kant. In markten waren de fluctuaties eveneens gering, echter eerder flauwer. Skandinavië was iets vaster. Vooral Stockholm was zeer gevraagd. Zwitserland was flauwer in sympathie met dollars. Daar de dollarkoers in Zwitserland op het goudpunt staat en goudinvoer reeds heeft plaatsgehad, zal voorloopig deze overeenstemming wel blijven bestaan. Spanje iets vaster. Buenos Aires aanmerkelijk flauwer. Indië iets hooger, 98%—99%.

KOERSEN IN NEDERLAND

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York**)
30 Jan. 1922	11.56	22.35	1.33 1/2	0.09	21.35	2.72
31 „ 1922..	11.57 1/2	22.60	1.35	0.09 1/2	21.58	2.70 1/2 1/8
1 Febr. 1922..	11.57 1/2	22.47 1/2	1.32 1/2	0.09	21.43	2.70 1/2 1/8
2 „ 1922..	11.61	22.57 1/2	1.32	0.09	21.57	2.69 1/2 1/8
3 „ 1922..	11.60	22.50	1.32	0.09	21.52 1/2	2.69 1/2 1/8
4 „ 1922..	11.62	22.60	1.33	0.09	—	—
Laagste d. w. 1)	11.55 1/2	22.25	1.30 1/2	0.08	21.30	2.68 1/2 1/8
Hoogste „ „ 1)	11.62	22.65	1.35	0.10	21.60	2.72 1/2 1/8
28 Jan. 1922..	11.56	22.32 1/2	1.35 1/2	0.08 1/2	21.31 3/4	2.73 1/2 1/8
21 Jan. 1922	11.57	22.27 1/2	1.38	0.08 1/2	21.35 3/4	2.73 1/2 1/8
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 3/4

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave. 2) Notering van 27 Januari 1922.

3) Idem van 20 Januari.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwitser-land *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
30 Jan. 1922	68.40	54.35	42.80	53.15	41.05	98 3/4-99 1/2
31 „ 1922	68.80	54.75	43.—	52.80	41.10	98 3/4-99 1/2
1 Febr. 1922	68.80	54.60	42.85	52.80	41.—	98 3/4-99 1/2
2 „ 1922	68.70	54.70	43.—	52.80	41.12 1/2	98 3/4-99 1/2
3 „ 1922	68.90	54.80	43.15	52.75	41.15	98 3/4-99 1/2
4 „ 1922	69.—	54.85	43.20	52.75	41.20	98 3/4-99 1/2
L'ste d w. 1)	68.30	54.20	42.60	52.60	41.—	98 3/4
H'ste „ „ 1)	69.10	55.90	43.20	53.25	41.35	99 1/4
28 Jan. 1922	68.40	54.45	42.80	53.27 1/2	41.02 1/2	98 1/2-99
21 Jan. 1922	68.40	55.10	43.15	53.40	40.75	98 1/2-99
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteringen der Valuta-Kas.

Ecarts tusschen termijnnotering en contanten koers (week van 16—20 Januari 1922).

	Londen.	Ult. Jan.	Ult. Febr.	Ult. Maart
Hoogste B Koers	agio	1/4 ct.	agio 3/4 ct.	agio 2 1/2 ct.
Laagste B „	„	„	„	„ 1 1/2 „
Hoogste L „	„	3/4 „	„ 1 1/2 „	„ 3 „
Laagste L „	„	1/2 „	„ 1 „	„ 1 3/4 „
New-York.				
Hoogste B Koers	agio	1/8 ct.	agio 1/8 ct.	agio 3/8 ct.
Laagste B „	„	„	„ 1/8 „	„ 1/8 „
Hoogste L „	„	3/8 „	„ 3/8 „	„ 3/8 „
Laagste L „	„	1/8 „	„ 1/8 „	„ 1/8 „
Parijs.				
Hoogste B Koers	agio	5 ct.	agio 5 ct.	agio 7 1/2 ct.
Laagste B „	„	2 1/2 „	„ Pari	„ 2 1/2 „
Hoogste L „	„	5 „	agio 5 „	„ 7 1/2 „
Laagste L „	„	2 1/2 „	„ 2 1/2 „	„ 2 1/2 „
Brussel				
Hoogste B Koers	agio	2 1/2 ct.	agio 7 1/2 ct.	agio 13 1/2 ct.
Laagste B „	„	1 „	„ 6 „	„ 12 1/2 „
Hoogste L „	„	7 1/2 „	„ 10 „	„ 16 1/2 „
Laagste L „	„	5 „	„ 7 1/2 „	„ 12 1/2 „
Berlijn.				
Hoogste B Koers	agio	1 ct.	agio 2 ct.	agio 3 ct.
Laagste B „	disagio	1 „	„ Pari	„ Pari
Hoogste L „	agio	2 „	agio 3 „	agio 4 „
Laagste L „	„	1 1/2 „	„ 1 1/2 „	„ 1 1/2 „

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in £ per £)	Zicht Parly (in cts. p. fis.)	Zicht Berlyn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
4 Febr. 1922	4.32.62	8.38	0.50	37.26
Laagste d. week	4.27.37	8.28	0.49	36.91
Hoogste "	4.32.62	8.35	0.50	37.26
28 Jan. 1922	4.25.—	8.19	0.50	36.75
21 " 1922	4.21.37	8.09	0.50	36.44
Muntpariteit	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/10

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	21 Jan. 1922	28 Jan. 1922	30 Jan./4 Febr. '22 Laagste	4 Febr. '22 Hoogste	4 Febr. 1922
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires 1)	d. p. \$	43 15/16	43 1/8	45	46 7/8	45 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/3 27/32	1/3 7/8	1/3 9/16	1/3 7/8	1/3 23/32
Hongkong ..	id. p. \$	2/7 3/8	2/7 1/2	2/6 3/8	2/8	2/6 3/4
Lissabon	d. per Mil.	4 1/16	4 3/8	4	4 1/2	4 1/8
Madrid	Peset. p. £	28.24 3/4	28.24	28.10	28.20	28.14
*Montevideo 1	d. per \$	41 3/8	41 1/4	42 5/8	44	43
Montreal....	\$ per £	4.44 1/2	4.47	4.45 1/4	4.52 1/2	4.51 3/4
*R.d.Janeiro.	d. per Mil.	7 3/32	7 3/8	7 9/32	7 11/32	7 11/32
Rome	Lires p. £	96 11/16	96 3/8	90 1/2	95 1/2	92 1/2
Shanghai....	Sh. p. tael	3/6 1/4	3/6 3/8	3/5	3/7	3/5 1/2
Singapore ..	id. p. \$.	2/3 13/16	2/3 13/16	2/3 23/32	2/3 27/32	2/3 25/32
*Valparaiso..	peso p. £	45.00	44.00	42.60	44.80	44.80
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/3 1/32	2/2 31/32	2/2 5/10	2/2 7/8	2/2 3/8

*Koersen der voorgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER

Noteering te Londen	te New York
4 Febr. 1922	34 3/4
28 Jan. 1922	35 1/8
21 " 1922	34 3/4
14 " 1922	35 5/8
5 Febr. 1921	36 1/4
7 Febr. 1920	89
20 Juli 1914	24 15/16

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 6 Februari 1922.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	H.-bk. f 105.916.245,25 B.-bk. " 40.842.922,92 Ag.sch. " 59.370.174,27 1/2	f 206.129.342,44 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 57.208.407,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		57.208.407,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 68.179.396,62 B.-bk. " 11.644.085,42 1/2 Ag.sch. " 67.703.670,25 1/2	f 147.527.152,30
Op Effecten	f 114.155.697,72	
Op Goederen en Spec.	f 33.371.454,58	147.527.152,30
Voorschotten a. h. Rijk		14.937.875,45
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.238.105,—	
Muntmat., Goud	f 549.730.929,59	
	f 605.969.034,59	
Munt, Zilver, enz.	f 6.786.487,66	
Muntmat., Zilver		612.755.522,25
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds.	f 5.331.515,25	
id. van 1/8 v. h. kapit.	f 3.875.472,37 1/2	9.206.987,62 1/2
Geb. en Meub. der Bank		3.747.500,—
Diverse rekeningen		41.383.054,47
		f 1.092.895.841,54
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	f 5.386.728,62 1/2	
Bankbiljetten in omloop	f 1.016.799.560,—	
Bankassignatiën in omloop	f 2.270.790,47 1/2	
Rek.-Cour. Het Rijk	f —	
saldo's: Anderen	f 26.781.959,96	26.781.959,96
Diverse rekeningen	f 21.656.802,48	
		f 1.092.895.841,54

NED. BANK 6 Februari 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo	f 402.844.434,07 1/2
Op de basis van 1/8 metaaldekking	f 193.673.971,99 1/2
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.014.222.170,—
Verschillen m. d. vorig. weekst.:	Meer Minder
Disconto's	11.407.004,46
Buitenlandsche wissels	39.347.715,—
Beleeningen	5.350.039,38 1/2
Goud	—
Zilver	317.651,16 1/2
Bankbiljetten	261.635,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	4.022.259,31 1/2

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschebare schulden
6 Febr. 1922	605.969	6.786	1.016.800	29.053
30 Jan. 1922	605.969	7.104	1.016.538	32.721
23 " 1922	605.969	7.326	1.006.882	41.427
16 " 1922	605.969	7.443	1.022.429	51.227
9 " 1922	605.969	7.536	1.038.382	37.673
7 Febr. 1921	636.141	22.614	1.055.840	63.819
7 Febr. 1920	632.259	8.481	1.030.692	91.402
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag, disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
6 Febr. 1922	206.129	45.000	147.527	402.844	58
23 Jan. 1922	217.536	57.000	142.177	402.481	58
23 " 1922	223.263	57.000	138.627	402.892	58
16 " 1922	324.073	106.000	142.856	397.940	57
9 " 1922	310.158	114.000	124.041	397.554	57
7 Febr. 1921	171.290	33.000	246.729	434.028	59
7 Febr. 1920	201.660	119.000	207.797	415.808	57
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1	75

1) Op de basis van 1/8 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	30 Januari 1922	6 Februari 1922
Aan schatkistpromessen..	f 504.750.000,—	f 512.160.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	" 57.000.000,—	" 45.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 275.917.000,—	" 282.258.000,—
Aan zilverbons	" 32.344.483,50	" 32.413.087,50
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	" 281.472.000,—	" 284.688.000,—
Voorschot aan Gemeenten	" 1 December	
voor door Rijk voor hen	" 74.503.573,53	
te heffen Ink. belasting)		
Tegood v. d. Postch. & G. dst	30 Januari " 31.821.069,70	" 32.018.168,95

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschebare schulden	Beschikb. metaal-saldo	
28 Jan. 1922	175.000	273.000	80.500	104.300		
21 " 1922	176.000	278.000	75.500	105.300		
14 " 1922	178.750	282.500	76.500	106.950		
31 Dec. 1921	146.089	29.545	281.547	119.208	96.070	
24 " 1921	150.978	28.955	281.808	114.955	101.108	
17 " 1921	153.914	28.241	286.064	98.519	105.739	
29 Jan. 1921	225.233	10.013	352.804	111.032	142.671	
31 Jan. 1920	170.160	2.321	310.037	98.121	91.047	
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 2	
Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voorschotten aan het Gov. nem.	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
28 Jan. 1922	—	164.000	—	—	***	50
21 " 1922	—	194.000	20.600	—	***	50
14 " 1922	—	193.000	12.500	—	***	50
31 Dec. 1921	33.711	15.448	125.322	55.583	9.293	44
24 " 1921	34.428	14.972	100.701	73.227	6.581	45
17 " 1921	35.236	13.875	110.208	50.837	7.146	47
29 Jan. 1921	34.240	25.894	125.567	14.084	44.123	51
31 Jan. 1920	14.691	13.035	165.579	6.477	48.562	42
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

1) Sluitpost der activa. 2) Op de basis van 1/8 metaaldekking.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldena.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Disconto's	Dio. rekeningen ¹⁾
3 Dec. 1921....	1.485	2.086	1.089	1.930	263
26 Nov. 1921...	1.485	2.037	1.121	1.924	278
29 " 1921....	1.485	2.033	1.178	1.954	292
12 " 1921....	1.485	2.058	838	1.945	280
5 " 1921....	1.516	2.207	857	1.958	265
29 Oct. 1921....	1.508	2.074	963	1.931	223
4 Dec. 1920...	1.157	2.508	1.053	1.947	286
6 Dec. 1919....	1.034	1.667	1.086	1.525	530
25 Juli 1914....	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Goed. Sec.
1 Febr. 1922	128.752	123.587	304.306	28.500	267.145
25 Jan. 1922	128.447	122.206	305.004	28.500	267.482
18 " 1922	128.444	122.600	308.566	28.500	271.364
11 " 1922	128.453	123.627	313.456	28.500	276.624
4 " 1922	128.440	125.690	319.803	28.500	283.484
28 Dec. 1921	128.434	126.520	325.584	28.500	289.131
2 Febr. 1921	128.292	129.600	341.901	28.500	309.747
4 Febr. 1920	103.108	89.323	329.830	28.500	311.882
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. ¹⁾
1 Febr. '22	47.204	80.590	15.646	144.750	23.616	14,70
25 Jan. '22	45.079	83.667	14.524	120.929	24.691	18,23
18 " '22	47.144	83.975	19.623	117.821	24.294	17,67
11 " '22	55.004	85.162	15.602	129.887	23.276	15,99
4 " '22	68.752	120.020	17.118	174.704	21.195	11,04
28 Dec. '21	36.962	83.165	16.057	106.532	20.364	16,61
2 Febr. '21	70.621	78.697	18.604	129.852	17.142	11,54
4 Febr. '20	46.549	82.451	18.690	124.561	32.235	22,50
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-perc. ¹⁾
23 Jan. '22	1.008.706	995.391	5.238.173	111.889.606	5
14 " '22	1.007.085	995.392	3.940.304	112.593.937	4
7 " '22	1.007.107	995.395	4.903.056	113.139.872	5
31 Dec '21	1.007.004	995.392	6.963.607	113.639.464	7
23 " '21	1.004.142	993.695	6.208.644	108.995.550	6
15 " '21	1.005.171	993.696	4.023.261	104.567.851	5
23 Jan. '21	1.098.306	1.091.637	22.669.679	66.018.450	33
23 Jan. '20	1.107.186	1.089.824	11.134.924	35.984.621	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
23 Jan. 1922	119.272.003	17.889.122	13.264.900	513.300
14 " 1922	124.608.539	22.136.278	12.098.800	3.836.400
7 " 1922	119.693.959	16.822.769	13.155.500	4.802.000
31 Dec. 1921	133.392.660	32.905.673	15.308.100	6.863.300
23 " 1921	118.445.263	21.789.203	14.213.100	6.110.800
15 " 1921	117.976.002	24.298.689	11.646.000	3.926.700
23 Jan. 1921	48.499.388	11.426.851	34.123.100	22.622.500
23 Jan. 1920	33.882.380	9.177.208	24.000.000	11.098.600
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
2 Feb. '22	5.524.830	1.948.367	280.501	***	23.500.000
26 Jan. '22	5.524.723	1.948.367	280.498	624.247	23.000.000
19 " '22	5.624.573	1.948.367	280.235	623.786	23.350.000
12 " '22	5.524.456	1.948.367	280.072	623.595	23.800.000
3 Feb. '21	5.501.941	1.948.367	268.646	732.531	25.900.000
6 Feb. '20	5.580.596	1.978.278	254.140	759.379	25.800.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.820.338	53.370	2.248.210	36.606.704	2.601.966	27.813
2.392.169	54.271	2.271.561	36.432.844	2.371.750	20.013	
2.456.843	54.583	2.267.226	36.785.724	2.451.742	33.347	
2.446.979	55.195	2.310.717	37.123.670	2.467.510	41.685	
3.317.704	372.973	2.211.628	38.205.387	3.619.931	50.927	
2.119.358	601.699	1.516.868	38.041.890	3.160.836	41.852	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Crt. partit.
2 Feb. '22	327.240	84.653	480.000	618.348	6.359.269	162.118
26 Jan. '22	326.467	84.653	480.000	558.688	6.301.911	194.558
19 " '22	327.549	84.653	480.000	559.674	6.313.721	187.992
12 " '22	327.233	—	—	—	6.342.304	253.845
3 Feb. '21	325.005	84.388	480.000	909.371	6.231.551	843.041
5 Feb. '20	353.213	84.955	480.000	462.436	4.935.270	1.561.767

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenland.		
18 Jan. '22	2.898.692	2.046.865	—	152.811	2.229.677
11 " '22	2.895.589	2.011.441	—	145.105	2.293.799
4 " '22	2.875.298	1.989.787	—	134.504	2.405.316
28 Dec. '21	2.869.600	1.954.590	—	122.600	2.443.497
21 Jan. '21	2.095.769	1.450.905	3.300	205.482	3.115.310
23 Jan. '20	2.026.650	1.247.482	117.322	61.246	2.844.227

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekking-perc. ¹⁾	Percent. Goud-dekking circul. ²⁾
18 Jan. '22	1.008.766	1.784.895	103.020	76,0	108,8
11 " '22	1.074.248	1.776.907	103.204	74,7	105,5
4 " '22	1.239.432	1.829.138	103.203	71,1	98,5
28 Dec. '21	1.294.073	1.764.524	103.186	71,1	97,2
21 Jan. '21	2.650.979	2.295.648	99.962	48,5	55,6
23 Jan. '20	2.729.247	2.840.476	87.589	44,8	51,0

¹⁾ Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. ²⁾ Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
11 Jan. '22	808	11.106.429	1.325.419	13.685.549	3.019.481
4 " '22	808	11.205.769	1.314.021	13.684.609	3.011.212
28 Dec. '21	806	11.220.234	1.267.107	13.429.723	2.998.213
21 " '21	808	11.289.346	1.307.715	13.506.653	2.966.918
14 Jan. '21	829	16.440.082	1.317.050	13.930.678	2.933.310
16 Jan. '20	802	15.825.543	1.472.755	14.600.225	2.440.665

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 6 Februari 1922.

Nauwelijks hebben de iets gunstiger opvattingen omtrent de naaste toekomst, gevolg van het toestaan van een gedeeltelijk moratorium aan Duitschland en van de energieke maatregelen tot stabiliseering van het evenwicht in dat land, eenige weken de overhand gehad aan de internationale beurzen, of een nieuwe onweerswolk is aan den horizon opgekomen. De geweldige beroering, die in Duitschland is ontstaan behoeft weliswaar op dit oogenblik nog niet anders te worden beschouwd, dan als een economische beweging, doch bij de mentaliteit die de Duitsche werknemers in de laatste tijden hebben verkregen, is het zeer licht mogelijk, dat ook politieke overwegingen een rol gaan spelen. Tot op zekere hoogte is dit trouwens reeds het geval. Vooral de staking der Berlijnsche gemeente-werklieden duidt zeer sterk op deze richting, omdat hier de staking niet is ingezet om looneischen, doch ter stipuleering van louter formeele verlangens, als bijv. den tijdsduur van een contract. De ondergrond van al deze woelingen is echter zonder eenigen twijfel in de economische factoren te vinden. Hierboven werden reeds even de energieke pogingen van de Duitsche Regeering aange-stipt, die er op gericht zijn evenwicht te verkrijgen in de budgetaire uitgaven. Hiertoe zullen de belastingen geweldig verhoogd worden, terwijl de spoorwegtarieven reeds denzelfden weg zijn opgegaan. Hand aan hand hiermede gaat een krachtige bezuiniging in de exploitatie van de verschillende staatsbedrijven. Door al deze maatregelen worden enerzijds de productiekosten, dus de kosten van levensonderhoud, verhoogd en worden anderzijds de existenties van verschillende werknemers bedreigd. Strijd om loonsverhooging, resp. behoud van hetgeen men reeds bezit, is hiervan het gevolg. En waar de uiterst-radicalen elementen hierbij de leiding hebben en, blijkens het aanvankelijk slagen van de spoorweg- en andere stakingen, ook grooten invloed op hun volgelingen kunnen uitoefenen, is het gevaar niet denkbeeldig, dat de tegenwoordige beweging (of, indien deze nog kan worden onderdrukt, een volgende) ook op ander dan zuiver economisch gebied invloed zal verkrijgen. Den radicalen elementen wordt dit streven gemakkelijk gemaakt door de houding van de meerderheids-socialisten, die thans wel gedwongen zijn het gezag te handhaven en den goeden gang van zaken te beschermen, (o.a. door het verbieden van de spoorwegstaking en het in-beslag-nemen van de gelden der vakverenigingen), doch die vóór den oorlog zonder eenigen twijfel dezelfde houding zouden hebben aangenomen als thans de extremisten.

Op de beurs te Berlijn heeft deze gang van zaken een zeer drukkenden invloed uitgeoefend. Kort geleden is het aantal beursdagen uitgebreid tot 5 per week (alleen op Zaterdag is de beurs thans gesloten) doch de affaire is zoodanig verminderd, dat men op die dagen bijna niets te doen heeft. Weliswaar is het koerspeil der aandelen niet zoo sterk gedaald, doch animo om nieuwe zaken te entameeren bestaat bij het publiek niet. Te minder, waar thans scherp wordt gelet op rentabiliteit en men hierop volstrekt geen overzicht heeft, als productiekosten en afzet-mogelijkheid nog door zoovele factoren beïnvloed kunnen worden.

Te Weenen heeft het „Sanierungs-plan“ Gürtler-Rosenberg volkomen fiasco geleden. Het budget is niet sluitend geworden; het deficit grooter dan ooit tevoren. De deviezenkoersen stijgen immers met den dag; sedert het optreden van het nieuwe Ministerie van Financiën zijn zij gestegen tot het drie- of viervoudige (wissel-Praag zelfs tot het zesvoudige). En het ziet er naar uit dat deze geweldige waardevermindering van het eigen betaalmiddel nog verder den voortgang zal maken. De industrie kan de lasten bijna niet meer dragen; de stijgende productiekosten hebben de vervaardigde goederen ongeveer op het niveau der wereld-pariteit gebracht, waardoor de concurrentie niet goed meer mogelijk is. Een zeer remmende factor voor verdere ontwikkeling is de stijging speciaal van de Tschechische Kroon, waardoor de steenkolen vrijwel onbetaalbaar zijn geworden, terwijl de banken credieten op ruime schaal niet meer toestaan. De staats-beambten hebben verklaard met de Regeering niet meer te onderhandelen en dreigen met staking. Aunuleeringen zijn in de industrie aan de orde van den dag. De koopkracht der bevolking is uitgeput. Men ziet nu niet verlangen uit naar het van Engelse zijde toegezegde crediet van 2½ miljoen Poud Sterling en naar het Tschecho-Slowakische crediet van Kr. 500 miljoen. In verband met deze crediet-vooruitzichten waren de deviezenkoersen eenigszins gereageerd; nu het er echter naar uitziet, dat nog wel geruimen tijd kan verlopen alvorens de overeenkomsten werkelijk van kracht worden, heeft zich weer een nieuwe stijging ingezet.

Op de effectenmarkt was de tendens verdeeld. Valutafonds, met name Tschecho-Slowakische gingen met spron-

gen omhoog, terwijl binnenlandsche waarden eenigszins terughlevden. De geldschaarschte (het privaat-disconto bedraagt 6 pCt. en voor prolongatie-geld werd tot 9 pCt. toe betaald) gepaard met de ongunstige industriele vooruitzichten, hebben tot voorzichtigheid aangespoord. Ook drukken de voortdurende uitgaven van nieuwe aandelen-tranches de markt voor industriele waarden. Merkwaardigerwijze echter is de markt voor bank-aandelen vast, hoewel toch ook hier kapitaal-emissies aan de orde van den dag zijn.

Te Londen en te Parijs is de stemming vrij ongeamneerd gebleven. Er is in de groote lijnen van de Entente-politiek wijziging van beteekenis gekomen en het publiek wacht dientengevolge af, wat de toekomst brengen zal. Te Londen is de geldmarkt nog steeds ruim; de oorzaken hiervan zijn reeds vroeger hier ter plaatse besproken.

Te New York daarentegen bleef de tendens doorgaans vast, terwijl de omzetten zeer bevredigend zijn te noemen. Eenigszins bevreedend werkt deze omstandigheid wel, vooral wijl de industriele bedrijvigheid in de Vereenigde Staten ook niet zulk een grooten omvang heeft. Toonaangevend hiervoor kunnen wel de ontvangsten van de United States Steel Corporation worden genoemd. In het vierde kwartaal van 1921 bedroegen deze \$ 19.506.000, hetgeen een zeer gevoelige vermindering is, vergeleken bij de ontvangsten over het overeenkomstige kwartaal van het vorig jaar, die toen \$ 43.878.000 beliepen. Toch is er eenige kentering ten goede op te merken; in het derde kwartaal van 1921 toch waren de ontvangsten slechts \$ 18.918.000. Hoewel deze verbetering slechts uitermate gering is, heeft zij toch een goeden indruk op de beurs gemaakt en heeft zij het optimisme, dat door alles heen de markt te New York gedurende de laatste maanden heeft gekenmerkt, nieuw leven weten in te blazen.

Te onzent is de markt voor staatsfondsen gereserveerd gebleven, in verband met het indienen van het ontwerp betreffende de nieuwe staatsleening. Over het algemeen is dit ontwerp, blijkens het voorloopig verslag, gunstig ontvangen, doch de beurs is in de eerste plaats niet zoo bijster optimistisch, wat betreft het wetslagen der leening en in de tweede plaats verontrust het haar, dat toch nog altijd slechts een deel der vlottende schuld wordt geconsolideerd. Nu is dit een omstandigheid, die al wel weken lang bekend was, doch het komt vaker voor, dat de beurs nog eens extra reageert, zoodra de betreffende cijfers in het publiek worden besproken. Op den laatsten beursdag echter was een betere tendens op te merken, vermoedelijk in verband met het gerucht, dat men van Amerikaanse zijde pogingen aanwendt, een deel der staatsleening daar toegevoegd te krijgen. Ook heeft het op de gansche beleggingsmarkt gunstig gewerkt, dat de nieuwe uitgifte van de Gemeente Amsterdam geheel volteekend is. Over het algemeen is het een bewijs, dat zoowel in binnen- als buitenland de financiële politiek van staat en van gemeenten in den grond der zaak als gezond wordt beschouwd.

		30 Jan.	2 Feb.	6 Feb.	Rijzing of daling.
5	% Ned. W. Sch. 1918	86 ¹ / ₄	85 ⁵ / ₈	85 ⁹ / ₁₆	— 11 ¹ / ₁₆
4 ¹ / ₂	% " " " 1916	85	84	83 ¹ / ₂	— 1 ¹ / ₂
4	% " " " 1916	76	75 ⁷ / ₈	75 ¹ / ₂	— 1 ¹ / ₂
3 ¹ / ₂	% " " "	69	69	69	
3	% " " "	58 ¹¹ / ₁₆	59 ¹ / ₂	59 ³ / ₈	+ 11 ¹ / ₁₆
2 ¹ / ₂	% Cert. N. W. S.	50 ⁵ / ₈	50 ⁷ / ₈	51 ¹ / ₄	+ 5 ¹ / ₈
5	% Oost-Indië 1915	91 ¹ / ₂	91 ¹¹ / ₁₆	91 ¹¹ / ₁₆	+ 3 ¹ / ₁₆
6	% " " 1919	94 ¹ / ₂	94 ¹⁵ / ₁₆	95 ⁷ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
4	% Oostenr. Kronenrente	79 ¹ / ₂	79 ¹ / ₂	79 ¹ / ₂	+ 9 ¹ / ₁₆
5	% Rusland 1906	79 ¹ / ₄	79 ¹ / ₄	83 ¹ / ₈	+ 5 ¹ / ₈
4	% Rusl. bij Hope & Co.	91 ¹ / ₁₆	81 ¹ / ₁₆	89 ¹ / ₁₆	— 1 ¹ / ₂
4 ¹ / ₂	% China Goud 1898 ..	64 ¹ / ₄	64 ¹ / ₈	64 ¹ / ₈	— 1 ¹ / ₈
4	% Japan 1899	59 ³ / ₁₆	59 ³ / ₁₆	59 ³ / ₁₆	
4	% Argentinië Buitentl..	58 ³ / ₄	58 ³ / ₄	58 ³ / ₄	
5	% Brazilië 1895	60 ¹ / ₁₆	60 ¹ / ₄	61	+ 15 ¹ / ₁₆
7	% Staatsspoor	103 ¹⁵ / ₁₆	103 ⁷ / ₈	103 ⁵ / ₈	— 5 ¹ / ₁₆
7	% Amsterdam	103 ¹ / ₂	103	103	— 1 ¹ / ₂

De aandelenmarkt echter was buitengewoon onbelangrijk. Op sommige dagen ontstond er vrij groote levendigheid in de afdeling voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij. Voor een niet eens scherp toezien oog was het echter reeds duidelijk, dat deze levendigheid, gepaard met een stijging der koersen, niet werd veroorzaakt door orders uit het publiek of door een verbetering, hetzij in den algemeenen toestand of in de bijzondere situatie van de maatschappij, doch dat zij werd veroorzaakt door „faisseurs“. Illustreerend hiervoor is ook de omstandigheid, dat het koers-niveau van de betrokken aandelen in New York buiten verhouding tot de overige markt aldaar werd opgeschroefd, hetgeen vaak op zeer gemakkelijke wijze te bewerkstelligen is, gezien de kleine markt voor aandelen Koninklijke te Wallstreet. Het is dan ook een feit, dat het publiek,

dat de beweging had moeten steunen, zich onzijdig hield, en dat op het einde van de beursweek het fonds wel hooger noederde, doch toch de week in loome houding verliet.

Feitelijk was er geen enkele andere afdeeling, die eenige aandacht tot zich heeft getrokken. *Suikerwaarden* bleven al even veronachtzaamd, als rubber of tabak. In *rubberwaarden* alleen was het opvallend, dat er vrij omvangrijk aanbod bestond, in verband met de hernieuwde prijsdaling van het product. Vermeedelijk moet deze prijsdaling worden toegeschreven aan het nog steeds gesloten blijven van de groote afzetgebieden van Duitschland en Rusland.

	30 Jan.	2 Feb.	6 Feb.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	160	160	160	
Koloniale Bank	125	125	127	+ 2
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	141 ³ / ₈	142	140 ⁵ / ₈	- ³ / ₄
Rotterd. Bankvereeniging	105	105	104 ³ / ₄	- ¹ / ₄
Amst. Superfosfaatfabriek	52	52 ³ / ₄	52	
Van Berkel's Patent	36	40	39	+ 3
Insulide Oliefabriek	8	8	8	
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	84 ¹ / ₂	80 ⁵ / ₈	78 ¹ / ₄	- 6 ¹ / ₄
Hollandia Melkproducten	152 ³ / ₈	152 ¹ / ₄	152 ¹ / ₂	+ ¹ / ₈
Philips' Gloeilampenfabriek	200 ³ / ₄	195 ⁵ / ₈	199 ³ / ₄	- 1
R. S. Stokvis & Zonen	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken	71 ¹ / ₈	70	71 ¹ / ₂	+ ³ / ₈
Compania Mercantil Argent.	72 ³ / ₄	74 ¹ / ₄	74 ¹ / ₂	+ ¹ / ₄
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	150 ³ / ₄	151 ³ / ₈	152 ³ / ₄	+ 2
Handelsver. Amsterd. Amsterdam	354 ¹ / ₂	353	357	+ 2 ¹ / ₂
Holl. Transatl. Handelsver.	21	21	21	
Linde Teves & Stokvis	78 ¹ / ₂	78 ¹ / ₂	79 ¹ / ₂	+ 1
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	6	5 ³ / ₄	5	- 1
Tels & Co's Handel-Mij.	43 ¹ / ₂	41 ¹ / ₂	34 ¹ / ₂	- 9
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	135 ¹ / ₄	136 ³ / ₄	143 ¹ / ₂	+ 8 ¹ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	392	385	399 ³ / ₄	+ 7 ³ / ₄
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	32 ³ / ₄	32 ³ / ₄	34 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₄
Steauna Romana Petroleum				
Mij. Afgest. Aand.	46 ³ / ₄	46 ¹ / ₂	45 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₄
Amsterdam-Rubber-Mij.	94 ³ / ₄	97	96 ³ / ₄	+ 2
Nederl.-Rubber-Mij.	54	56	57	+ 3
Oost-Java-Rubber-Mij.	147 ¹ / ₂	152 ¹ / ₂	152	+ 4 ¹ / ₂
Deli-Batavia	312 ¹ / ₂	307 ¹ / ₂	303	- 9 ¹ / ₂
Deli-Maatschappij	258	255	260	+ 2
Medan-Tabak-Maatschappij	272	272	272	
Senembah-Maatschappij	382 ¹ / ₂	377	374	- 8 ¹ / ₂

Scheepvaartwaarden bleven zonder handel en op vrijwel onveranderde koersen.

	30 Jan.	2 Feb.	6 Feb.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	153 ¹ / ₂	149	154	+ ¹ / ₂
" " "gem.eig.	140	134	140	
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	95	95	95	
Hollandsche Stoomboot-Mij.	55	55	53 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	104	103 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd	227 ⁵ / ₈	226 ⁵ / ₈	23 ³ / ₄	+ ⁷ / ₈
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	81 ¹ / ₂	81 ³ / ₄	84	+ 2 ¹ / ₂
Koninkl. Paketvaart Mij.	94	94	92 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	84	84	80 ¹ / ₄	- 3 ³ / ₄
Nederl. Scheepvaart-Unie	109 ¹ / ₈	108 ¹ / ₄	108 ³ / ₈	- ³ / ₄
Nievelt Goudriaan	135	138	138	+ 3
Rotterdamsche Lloyd	139 ³ / ₄	139 ¹ / ₂	139 ¹ / ₂	- ¹ / ₄
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	77	77	74 ¹ / ₂	- 2 ¹ / ₂
" " „Nederland”	161 ¹ / ₂	162 ¹ / ₂	164	+ 2 ¹ / ₂
" " „Noordzee”	31 ¹ / ₄	31	31	- ¹ / ₄
" " „Oostzee”	80	77	78	- 2

De *Amerikaansche markt* was vrij vast.

	30 Jan.	2 Feb.	6 Feb.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	157 ³ / ₄	154 ¹ / ₁₆	154 ¹ / ₁₆	- 3 ¹ / ₁₆
Anacoda Copper	105 ¹ / ₂	103 ¹ / ₄	103 ¹ / ₁₆	- 2 ⁷ / ₁₆
Un. States Steel Corp.	94 ¹ / ₂	95 ⁵ / ₈	93 ¹ / ₈	- 1 ³ / ₈
Atchison Topeka	105	105	103 ³ / ₄	- 1 ¹ / ₄
Southern Pacific	89 ¹ / ₂	89	90 ¹ / ₂	+ 1
Union Pacific	142 ¹ / ₂	140	137 ¹ / ₂	- 5
Int. Merc. Marine orig. Com.	15 ¹ / ₄	16 ¹ / ₄	16 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₂
" " " " prefs.	74 ⁷ / ₁₆	77 ¹ / ₈	74 ³ / ₈	- 1 ¹ / ₁₆

De *geldmarkt* bleef ruim, prolongatie doorgaans 3¹/₂ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

6 Februari 1922.

De afgelopen week bracht zeer vaste graanmarkten en eene sterke vermeerdering in de wereldverschepingen, zowel van tarwe als van maïs. Ook van haver werd veel meer verscheept dan den laatsten tijd het geval was ge-

weest, omdat Argentinië een zeer groot kwantum heeft afgeladen. Ook voor tarwe en vooral maïs is het Argentinië, dat het meest tot de vermeerdering heeft bijgedragen. Voor tarwe was dat te voorzien, omdat in de laatste maanden veel Argentijnsche tarwe door Europa is gekocht en bekend was, dat zeer veel scheepsruimte bevracht is ter belading in Argentinië in Januari en Februari. De groote hoeveelheid uit Argentinië verladen maïs is echter eene verrassing. Reeds geruimen tijd bleven de Argentijnsche maïsverschepingen binnen bescheiden grenzen en men had zich gewend aan wekelijksche hoeveelheden van 15 tot 20.000 ton. Ditmaal echter werden 78.000 ton afgeladen, hetgeen allerminst wijst op de juistheid der reeds veel gehoorde meening, dat het maïsoverschot in Zuid-Amerika in het loopende seizoen niet ernstig meer zou bijdragen in de voorziening van Europa met veevoeder en men daarvoor bijna geheel van de Vereenigde Staten zou afhangen. Deze laatste zouden trouwens zeer goed in staat zijn, in het leeuwendeel der Europeesche behoefte te voorzien. De aanvoeren van maïs aan de Westersche markten blijven namelijk bij voortdurend zeer groot, veel grooter dan in andere jaren het geval is. Wel staat daartegenover eene sterke binnenlandsche vraag, doch ook voor uitvoer wordt toch geregeld veel maïs beschikbaar gesteld. De laatste weken waren de verscheppingscijfers telkens zeer groot en ook deze week is uit de Vereenigde Staten zeer veel maïs verscheept. De hoeveelheid bedroeg 133.000 ton en de totale verschepingen van maïs bereikten het miljoen quarters, eene slechts zelden in eene enkele week voorkomende hoeveelheid. Rusland blijft geregeld tot de bestemmingslanden der Noord-Amerikaansche maïs behooren en verdere inkoop zullen nog geruimen tijd plaats vinden. De groote verschepingen uit de Vereenigde Staten hebben betrekking op de omvangrijke inkoop, welke verschillende West-Europeesche landen in Januari deden, toen de markten daar eenigen tijd zeer levendig zijn geweest. Daarin is den laatsten tijd verandering gekomen. In Duitschland zowel als in Nederland is de stemming reeds eenigen tijd veel kalmer met teleurstellende consumptievraag, terwijl de allerlaatste dagen de spoorwegstaking met hare voor den handel zeer onaangename gevolgen, alsook de strenge vorst, die in verschillende Noord-Duitsche havens het verkeer sterk belemmert, de Duitsche zaken nog verder hebben beperkt. België is nog steeds geen groot afnemer van Noord-Amerikaansche maïs en koopt, ondanks den zooveel hooger prijs, nog steeds vooral La Platamaïs. Eigenlijk is Antwerpen van de vastelandsche markten de eenige, waar in La Platamaïs dagelijks op normale wijze zaken worden gedaan. In stoomende en ladende partijen was er deze week een geregeld handel, zowel naar België zelf als naar Zwitserland en Duitschland. In het einde der week was de omzet echter gering, gedeeltelijk door het afnemen der Duitsche vraag. Nederland kocht deze week de eenige nog aangeboden lading stoomende La Platamaïs, die intusschen te Rotterdam is aangekomen.

In Engeland was de maïsmarkt levendiger dan op het vasteland, ofschoon ook daar de vraag geringer was dan een paar weken geleden, toen het koudere weder zijn intrede deed. Men bleef er echter toch nog geregeld Noord-Amerikaansche maïs koopen en in stoomende parcels La Platamaïs was nu en dan de handel levendig.

In de uitvoerlanden was maïs vast, blijkbaar ook tengevolge van de groote verschepingen. Daarbij kwam in de Vereenigde Staten de levendige binnenlandsche vraag en in Argentinië iets minder gunstige berichten over den nieuwen oogst, die echter nog steeds belooft overvloedig te worden. Zaterdag 4 Februari was maïs te Chicago voor den Mei-termijn 1¹/₂ dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren, in Argentinië 10 tot 20 centavos per 100 Kgr., nadat daar in het midden der week eene gevoelige daling had plaats gevonden, die spoedig weer teniet is gedaan. Tenslotte waren dus de prijsstijgingen niet groot, doch Maandag volgde te Chicago eene zeer vaste markt met eene slotnoteering voor Mei-maïs van 2³/₄ cent boven Zaterdag. Het ziet er niet naar uit, dat Europa deze prijsverhooging dadelijk zal volgen, want de verschepingen zijn de laatste weken zeer groot geweest en er is dus geen onmiddellijke behoefte, die tot koopen dringt.

Ook tarwe was in de afgelopen week vast. De verschepingen zijn groot geweest, waartoe Argentinië en Australië ruim hebben bijgedragen, doch waarvan de Vereenigde Staten nog altijd de helft leveren. De oogstvooruitzichten zijn overal goed, zowel in West-Europa als in de voornaamste exportlanden, behalve in het Zuid-Westen der Vereenigde Staten, waar wel eenige, doch niet voldoende regen is gevallen. Die droogte is nog altijd een der voornaamste oorzaken van de vaste markten in Noord-Amerika. Daarbij kwam de verkoop van 25.000 ton tarwe naar Grie-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
4 Feb. '22	128 $\frac{1}{2}$	58 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{1}{2}$	12,20	7,70	20,20
28 Jan. '22	118 $\frac{7}{8}$	54 $\frac{3}{8}$	39 $\frac{1}{2}$	11,70	7,55	19,20
4 Feb. '21	162	65	42 $\frac{1}{2}$	15,75	9,60	14,10
4 Feb. '20	265	132 $\frac{1}{2}$	79 $\frac{3}{8}$	13,60	6,20	21,30 ¹⁾
4 Feb. '19	226	117 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{4}$	11,50 ¹⁾	5,30 ¹⁾	18,70 ¹⁾
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per Maart.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	6 Febr. 1922	30 Jan. 1922	7 Febr. 1921
Tarwe*	14,50	14,—	21,25
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	12,40	11,90	21,25
Mais (La Plata)	203,—	205,—	285,—
Gerst (48 lb. malting) ..	205,—	203,—	295,—
Haver (38 lb. white cl.) ..	12,60	11,65	14,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	16,65	16,50	19,75
Lijnzaad (La Plata) ..	435,—	430,—	370,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G. *) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	30 Jan./4 Febr. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	30 Jan./4 Febr. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	1922	1921
Tarwe	10.958	60.460	71.851	—	325	978	60.785	72.829
Rogge	204	1.002	13.371	—	—	—	1.002	13.371
Boekweit	724	2.862	329	—	—	—	2.862	329
Mais	9.595	83.784	74.606	—	26.058	9.345	109.842	83.951
Gerst	3.845	12.498	43.427	—	920	—	13.418	43.427
Haver	1.095	1.985	568	—	—	419	1.985	987
Lijnzaad	8.086	22.073	8.461	—	18.101	14.956	40.174	23.417
Lijnkoek	5.955	19.392	7.067	—	470	2.730	19.862	9.797
Tarwemeel	332	3.685	1.046	—	1.827	—	5.512	1.046
Andere meelsoorten	27	892	2.447	—	835	200	1.727	2.647

kenland, de verkoop van twee ladingen naar Portugal, levendige zaken in Engeland, voortgaande vraag in Japan, dat vooral in Australië koopt en vaste markten in Argentinië. Het ontbreken van kooplust in Duitschland en het nog steeds uitblijven van Fransche vraag naar buitenlandsche tarwe werden nauwelijks opgemerkt. De prijs van den Mei-termijn te Chicago steeg in den loop der week 6 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. en in Argentinië 50 tot 60 centavos per 100 Kgr. In Argentijnsche tarwe bepaalden de zaken zich bijna geheel tot Engeland, waar vooral weder-verkoopters, die van de markt profiteerden, de zaken deden en weinig nieuwe inkoop in Argentinië werden gedaan. Daar was de markt te sterk gestegen en bovendien werkte de verhooging van den pesokoers (die trouwens intusschen weder iets is gevallen) de zaken tegen. Maandag was ook voor tarwe een willige dag te Chicago, waar de prijs voor den Mei-termijn 3 $\frac{3}{8}$ dollarcent steeg.

De prijzen voor lijnzaad in Europa bewogen zich in navolging van de zeer vaste markt in Argentinië voortdurend in stijgende richting. De koersen aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario verbeterden in den loop der week 95 tot 120 centavos per 100 Kgr. Ofschoon dus de prijs voor lijnzaad in Europa sterk verhoogd werd, bracht die verhooging geen levendige markten mede. Olie volgde den prijsloop van zaad zeer onvoldoende en olieslaggers vanden in de tegenwoordige prijsverhouding geen marge. Er werd dan ook zoowel in Engeland als op het vasteland na het begin der week slechts zeer weinig gekocht.

Nederland. Nederlandsche meelfabrikanten kochten deze week vooral No 3 Manitoba tarwe in spoedige posities op Rotterdam en Antwerpen, benevens Australische en No. 2 hard winter uit de bekende voorraden te Antwerpen. Deze zijn nu eindelijk zoo zeer geslonken, dat zij binnen enkele dagen zullen zijn uitverkocht. Voor La Platatarwe bestond bij de verhoogde prijzen nauwelijks belangstelling en zelfs voor loco partijen te Antwerpen bestond hier geen kooplust. De voorraden van buitenlandsche tarwe bij den handel zijn in Nederland uiterst gering en ontbraken zelfs nu en dan geheel.

Voor mais was de vraag ook deze week teleurstellend. Dit behoeft echter nauwelijks verbazing te wekken, daar de aanvoren van Mixed Mais zeer groot waren en zelfs is het voor de markt een verblijvend teeken, dat deze zonder bezwaar worden opgenomen en zeer weinig aanbod uit de tweede hand bestaat. Dit verschijnsel wijst op eene gezonde positie der markt en op flinke consumptie. De Duitsche vraag, die in het begin der week vrij levendig was en tot geregelde zaken naar Duitschland leidde, is sterk verminderd. Eene aangekomen lading La Platamais vindt, ondanks de zeer hooge premie boven Mixed Mais, langzaam maar zeker koopers. In Noord-Amerikaansche rogge werden in het begin der week vrij omvangrijke zaken gedaan naar de vroeger Russische havens der Oostzee, waarheen eenige hier reeds liggende en spoedig aankomende partijen plaatsing vonden.

De lijnzaadmarkt ontwikkelde zich op de hierboven reeds omschreven wijze en de omzet was na de eerste dagen der week klein.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was in de afgelopen week aanmerkelijk kalmer en waren ook de prijsfluctuaties slechts klein.

Op de New Yorksche markt werd het een en ander afgedaan van Cubasuiker uit den ouden oogst, waaronder twee ladingen naar het Vereenigd Koninkrijk en 15.000 tons naar China. De notering voor Spot Centrifugals bleef d.l.c. 3.67 en ook op de termijnmarkt bleven tenslotte de noteringen van verleden week gehandhaafd.

De laatste Cubastatistiek luidt:

	1922	1921	1920
Weekontvangst t. 28 Jan.	70.741	102.152	116.735 tons
Tot. ontv. 1 Jan.—28 Jan.	183.847	242.549	566.925 "
Werkende fabrieken ..	111	142	183 "
Weekexport tot 28 Jan. ..	28.300	22.111	93.199 "
Tot. exp. 1 Jan.—28 Jan.	67.734	51.346	405.391 "
Totale voorraad 28 Jan.	779.811	318.538	264.700 "
Weekexport Oude oogst	105.000		
Totale voorraad „ „	660.000		

Op Java kwamen slechts eenige kleine afdoeningen van suiker uit den nieuwen oogst op de oude basis tot stand en bestond voor dispoibele suiker in de 2e hand met het oog op de door eigenaars gevraagde hooge prijzen geen belangstelling. De totale verkoopen van suiker uit den oogst 1922 door de Vereenigde Producenten beloopten thans ongeveer 10 $\frac{1}{2}$ miljoen picols, waarvan circa 6 $\frac{1}{2}$ miljoen picols Superieur.

Op de Hollandsche markt bleven de omzetten klein en de noteringen vrijwel onveranderd.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per lopende maand	Londen			New York 96 p Ct. Centri- fugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Gra- nulated c.i.f.	
		Febr./Maart	Febr./Maart		
1 Febr. '22	f 21 $\frac{3}{8}$	Sh. 51/9	Sh. 23/-	Sh. 19/-	\$ cts. 3,73
25 Jan. '22	„ 21 $\frac{1}{8}$	51/9	28/-	19/3	3,86
1 Febr. '21	„ —	76/-	38/-	—	4,64
1 Febr. '20	„ —	72/-	88/3	—	13,04
4 Juli '14	„ 11 $\frac{18}{32}$	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 1 Februari 1922.

De maand Januari, die ons verbetering in den markttoestand had moeten brengen heeft tot nu toe slechts lagere katoenprijzen gebracht met een zeer flauwe marktstemming,

zoodat de daling in prijzen van Amerikaansche katoen thans ook reeds ongeveer 2½ d. per lb. bedraagt. In Egyptische katoen is het verschil nog grooter en bedraagt dit bijna 6 d. per lb. De laatste dagen heeft deze daling zich nog geaccentueerd en de markt sluit zeer flauw.

De geregelde daling van ruwe katoen heeft den handel in garens geheel gedemoraliseerd en koopers zijn luiverig om nieuwe orders af te sluiten, omdat zij nog steeds met dure voorraden zitten, die zij niet kunnen verkoopen. Tengevolge daarvan dekt men dan ook slechts alleen de meest dringende behoefte en de vraag zoowel van het binnenland als voor export beperkt zich dan ook tot een minimum. De handel met het Oosten staat vrijwel stil en de exportvraag heeft voornamelijk betrekking op kleine partijtjes voor directe levering, hoofdzakelijk voor de nabijgelegen markten van het Continent.

De doekmarkt blijft zeer kalm, terwijl de toestand in Indië en Egypte verband houdt met de politieke onlusten aldaar. China en de Straits zenden wel aanvragen en ook voor die markten wordt er nu en dan wel iets geplaatst. De aanvragen van het Continent zijn van weinig beteekenis, terwijl men in de koloniën wel wat meer belangstelling toont. Over het algemeen is de positie van fabrikanten nog niet beter en heeft men nog geen vertrouwen in de huidige prijzen. Tengevolge hiervan gaat er slechts weinig om en verwacht men geen verbetering voordat prijzen wat vaster worden.

25 Jan. 1 Febr. Oost. koersen. 24 Jan. 31 Jan.

Liverpoolnoteeringen. T.T.op Indië 1/3 1/3 1/3 1/3
F.G.F. Sakellaridis 17,75 16,50 T.T.op Hongkong 2/7 2/7
G.F. No. 1 Oomra 6,35 5,95 T.T.op Shanghai 3/5 3/5 1)

1) Vacantie.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	4 Feb. '22	28 Jan. '22	21 Jan. '22	4 Feb. '21	6 Feb. '20
New York voor Middling ..	17,— c	16,95 c	18,05 c	13,85 c	37,80 c
New Orleans voor Middling	15,75 c	15,50 c	16,75 c	13,25 c	38,75 c
Liverpool voor Fy Middling	9,70 d	9,61 d	10,53 d	9,20 d	28,97 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 4 Feb. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	2889	3266	2974
Atlant. Havens	1088	913	2024
Uitvoer naar Gr. Britannië	948	1105	2049
" " 't Vasteland.	2503	1928	1871
" " Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen	27 Jan. '22	4 Feb. '21	6 Feb. '20
Amerik. havens.....	1229	1414	1402
Binnenland.....	1493	1624	1204
New York	80	103	60
New Orleans	320	426	402
Liverpool	1002	1024	1067

THEE.

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 2 Februari 1922.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:
13667, 98/4 kn. Java thee
497 „ ex voorgaande veiling

Totaal.. 14164, 98/4 kn. thee.

3 Februari 1921:

18218 kn. Java thee
138 „ Sumatra thee
1576 „ ex voorgaande veiling
1161 „ voor verkoopers rekening

Totaal.. 21093 kn. thee

Aanbod 1 Januari jl. tot heden idem 1921 idem 1920
2 veilingen 2 veilingen 2 veilingen.
Java thee 28067 kn. 39515 kn. 41933 kn.
Sumatra thee 2520 „ 143 „ 4603 „
voor verk. rek. 288 „ 1161 „ 1542 „

Totaal ..... 30875 kn. 40819 kn. 48078 kn.
De veiling had een vrij vlug en vast verloop, doch bleef

voor vele nummers iets onder taxatie, die onder invloed van de zeer vaste en willige stemming van voor circa 10 dagen, 5 tot 7 cts. boven afloop veiling 12 Januari was opgemaakt.

Gelijk de verwachting, was de meeste vraag voor goede ordinaire en midden kwaliteiten, maar ook de fijnere theeen trokken meer attentie dan in voorgaande veiling. Op de aangeboden Witpunt Pecco werd geen bieding uitgebracht.

In de volgende veiling '23 Februari e.k. zullen slechts 8800 kn. worden aangeboden en vreest men, dat de daarop volgende eer een kleiner dan grooter aantal kisten zal geven.

JAVA THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)
(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 31 December 1921	102.044
Sedert aangevoerd:	
Overgebracht	26584
Januari	12539
	39.123
	141.167
Sedert afgeleverd	39.201
Voorraad heden	101.966
Waarvan in de eerste hand	32.961

Amsterdam, 31 Januari 1922.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
4 Febr. 1922	1.854.000	13.275	2.919.000	17.100	7 ³ / ₈
28 Jan. 1922	1.881.000	13.200	2.840.000	16.200	7 ⁵ / ₁₆
21 „ 1922	1.841.000	13.275	3.012.000	16.200	7 ³ / ₁₆
4 Febr. 1921	438.000	7.945	3.518.000	9.100	9 ³ / ₄

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
4 Febr. 1922....	84.000	2.712.000	182.000	5.401.000
4 Febr. 1921....	40.000	1.797.000	159.000	7.394.000

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Januari 1922.

Importeurs:	Voorr.		Anv.		Verk.		Voorr. op 31 Jan.
	1 Jan. 1922	31 Jan. 1922	1 Jan. 1922	31 Jan. 1922	1 Jan. 1922	31 Jan. 1922	
H. G. Th. Crone.....	115	2146	2261	—	—	—	
Van Eeghen & Co.	—	1464	1464	—	—	—	
Handel en Cultuur Mij. . .	44	—	44	—	—	—	
Hand. Venn. Maintz & Co.	199	125	324	—	—	—	
Hoving & Beer.....	157	—	157	—	—	—	
Internationale Prod. Cie.	348	1753	2101	—	—	—	
Koning Teves & Co.	—	90	90	—	—	—	
Landb. Mij. „Geboegan”..	64	78	142	—	—	—	
Mirandolle Voûte & Co..	—	2398	2398	—	—	—	
Ned. Mij. v. Overzeehandel	3617	—	2370	1247	—	—	
Weise & Co.....	1298	912	2210	—	—	—	
Zweedsche Oost-Ind. Cie.	173	550	723	—	—	—	
Order.....	—	495	495	—	—	—	
	6015	10011	14779	1247	—	—	

RUBBER.

In de afgelopen week heeft de markt zich gekenmerkt door groote schommelingen in de prijzen voor standaard soorten, hoofdzakelijk door speculatieve transacties; de overige soorten zijn vrijwel onveranderd in prijs gebleven en de handel daarin zeer beperkt. De importeurs zijn over het algemeen niet in de markt, terwijl aan den anderen kant ook koopers zich van vraag onthouden.

De slotnoteeringen tonen echter in vergelijking met die der voorafgaande week weinig verandering.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

	einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe Februari	50 1/2 c.	50 c.
" " Febr./Maart	50 1/2 "	50 1/2 "
" " April/Juni	50 1/2 "	51 "
Smoked Sheets Februari	52 1/2 "	52 1/2 "
" " Febr./Maart	52 "	53 "
" " April/Juni	53 "	54 1/2 "

6 Februari 1922.

COPRA.

De markt was deze week kalm gestemd. Voor stoomende blijft goede belangstelling bestaan.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s. stoomend	f 29,75
" " Januari/Maart aflading	" 29,62 1/2
" " Maart/Mei	" 29,50

6 Februari 1922.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

Op de tegemoetkomende houding van venkopers in Zuid-Amerika zijn tot eenigszins verlaagde prijzen belangrijke posten Frigorificio's en Saladero's afgesloten; o.a. 40.000 Frigorificio's tot prijzen van 47 1/4 tot 49 1/4 \$ or.

Voor Liebig huiden blijft tot 12 1/2 d. belangstelling bestaan, doch de Liebig Maatschappij verkoopt niet ondershands.

Te Rotterdam kwamen enkele partijen gezouten en droge huiden tot afdoening. Aangevoerd: 500 droge Columbia's, ca. 13 1/2 Kgr.

Inlandsche huiden: Parijs is iets lager; De Duitse veiling bracht een hausse en Engeland was deze week 1/4 tot 3/8 hooger.

Hier te lande blijven prijzen flauw.

Kalfsvellen: in vette werden groote partijen voor Duitschland gedaan. Nuchtere vellen nog steeds flauw.

Looistoffen: zeer vast, met neiging tot verdere hausse.

Rotterdam, 4 Februari 1922.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
6 Febr. 1922..	nom. 61.10/-	154.5/-	20.17/6	24.-/-	24.-/-
30 Jan. 1922..	nom. 64.10/-	157.12/6	23.2/6	25.15/-	25.15/-
23 " 1922..	nom. 65.-/-	158.17/6	23.-/-	26. /-	26. /-
16 " 1922..	nom. 65.12/6	165.2/6	24.7/6	26.17/6	26.17/6
7 Febr. 1921..	nom. 72.2/6	166.15/-	22.12/6	24.15/-	24.15/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**SCHEEPVAART.****GRAAN.**

Data	Petro- grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
30 J.-4 Feb. 1922	—	—	16 c. ^a	4/3	33/-	33/-
23-28 Jan. 1922	—	—	17 c. ^a	4/6	36/3	36/3
31 J.-5 Feb. 1921	—	—	—	—	30/-	30/-
2-7 Febr. 1920	—	—	f 66.- ¹	8/6 ²	200/-	107,6 ³
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotter- dam	Gothen- burg
30 J.-4 F. 1922	7/-	13/-	15/6	13/6	6/6	9/3
23-28 Jan. 1922	7/-	12/9	15/6	13/6	6/-	9/-
31 J.-5 F. 1921	10/-	17/6	16/-	17/6	7/6	—
2-7 Febr. 1920	57/6	70/-	75/-	37/6	f 12,-	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

¹) Per t. stukgoed. ²) Voor Britsche schepen. ³) Per 100 pond.

GEMEENTEBESTUUR VAN BRUSSEL

Industrieelen en Producenten

neemt deel aan de

Derde Officieele Jaarbeurs

van 3 tot 19 April 1922

DE MEEST BEDRIJVIGE GOEDERENBEURS VOOR DEN
INTERNATIONALEN HANDEL

Voor inlichtingen en deelname wende men zich tot het Beheer

19, Grootte Markt - Brussel.